JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1855. Zaturdag 29 September. N°. 78.

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... ƒ 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën is... ƒ —.60 duiten voor de *Vijf* [illegible].
Bij eerste of meerdere herhaling - —.30 » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

EXTRACT *uit het register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BATAVIA, *den* 17 *September* 1855, (N°. 4.)

(*Staatsblad No.* 62.)

Gelezen, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Te verklaren, dat de architecten der 1ste klasse bij den waterstaat geregtigd zijn tot het dragen van een costuum, gelijk aan dat hetwelk voor den rang van ingenieur der tweede klasse bij dat corps is voorgeschreven bij art. 2 van staatsblad 1855 no. 17.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Staatsraad in buitengewone dienst, Vice-President van den Raad van Nederlandsch-Indie, bij afwezigheid van den Gouverneur-Generaal, belast met het dagelijksch beleid der zaken.

De Algemeene Secretaris,
A. PRINS.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den gewonen deurwaarder bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indie *P. A. Mosselman*

Magtiging Verleend:

Tot het uitreiken aan den eervol ontslagen officier van gezondheid der 2e. klasse *B. Feist*, eener akte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige praktijk in de residentie Cheribon.

Militair Departement.

Benoemd:

Tot tweeden commies en magazijnmeester bij het hospitaal te Soerabaija, de eerste commies bij het hospitaal te *Willem I*, *C. M. Canelle.*

Tot eersten commies bij het hospitaal te *Willem I*, de tweede commies en magazijnmeester aldaar *H. Beer.*

Tijdelijk Op Non Activiteit Gesteld:

De tweede luitenant der infanterie J. *D. Metz.*

[illegible]

Dat Zijn Overgeplaatst:

De officier van gezondheid der tweede klasse *C. F. A. Schneider*. van Klatten naar *Willem I.*

De officier van gezondheid der tweede klasse *P. A. W. A. Philippi*, van *Willem I* naar Klatten.

Marine Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de onderbaas bij den koper-en blikslagerwinkel van de fabriek voor de marine, het stoomwezen en de nijverheid te Soerabaija, *N van Wassenaar.*

Daar in den laatsten tijd de voorschriften omtrent de correspondentie met het gouvernement weder herhaaldelijk zijn uit het oog verloren, heeft de ondergeteekende in last bekomen, aan alle departementen, collegien en autoriteiten bekend te maken, dat het ernstig verlangen is der regering, dat die voorschriften bij voortduring stiptelijk worden nageleefd.

Tot dat einde worden nogmaals in herinnering gebragt de voorschriften vervat in de staatsbladen van

1816, no. 7 en 8,
1833, » 53,
1831, » 35,
1835, » 35,
1847, » 18, en

de circulaires van den algemeenen secretaris van 2 November 1836 no. 1110, en 20 Februarij 1837 no. 164, ook opgenomen onder de bijlagen van het naamregister van 1851, op pag. 45 en 46;

terwijl de aandacht van de protestantsche kerkeraden en collegien van diakenen wordt gevestigd op de artikelen 11 en 13 van het reglement in staatsblad 1844 no. 34, en op staatsblad 1845 no. 27.

De Algemeene Secretaris,
A. PRINS.

AANKONDIGING.

Door *Frederik Sandman* en *Jacoba Sara Struwer*, echtelieden, wonende te Pekalongan, is bij rekest, gedagteekend Pekalongan 9 Augustus 1855, aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie het verzoek gedaan, dat aan hun pleegkind *Johannes Frederik Bosch*, zoon van *Johannes Wilhelmus Bosch*, met wiens toestemming dat verzoek geschiedt, en van de inlandsche vrouw *Sarkia*, moge worden toegestaan den geslagtsnaam *Sandman* aantenemen, en zich alzoo te noemen en te schrijven *Johannes Frederik Sandman Bosch.*

Geschiedende deze aankondiging in voldoening aan art. 7 van het burgerlijk wetboek voor Nederlandsch-Indie.

BATAVIA, den 25 September 1855,

De Algemeene Secretaris,
A. PRINS.

Advertentien.

Wordt gevraagd voor het gouvernements stoom-advies-vaartuig Tjipanas, een machinist, tegen een maandelijksch tractement van ƒ 100 en de gewone scheepsvoeding.

Aspiranten wenden zich tot den havenmeester te Soerabaya of tot den chef van het beheer der gouvernements schoeners en kruisbooten te Batavia.

Landmail van October.

De directeur der posterijen te Batavia, herinnert bij deze belanghebbenden, dat het mailstoomschip in October den 11den zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Woensdag den 10den October aanstaande:

a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indië, China, enz., enz.

b. des middags ten 1 ure, die voor Banca, Palembang, Billiton en Riouw.

Vendutien.

Op Maandag 1 October ten huize van den heer *D. Schuurman* op Parapattan, door gebr. *Roselje & Co.*

en

Tegen 2 pCt. vendusalaris op het Heemradenplein.

Op Dingsdag 2 October voor een der toko's van wijlen den chinees *Lim Tjim*, op Djilaking in het chinesche kamp.

Op Woensdag 3 October wegens vertrek, in den Gang-Chaulan, voor het woonhuis van den heer *J. P. H. Bastings.*

en

Tegen 4 pCt. vendusalaris voor het commissiehuis van gebr. *Roselje & Co.*,

Op Donderdag 4 October wegens vertrek, voor een huis in den Gang Kadiman, achter het paleis op Weltevreden.

en

à 4 pCt. vendusalaris voor het commissiehuis van *Louran & van Walchren.*

Op Vrijdag 5 October voor het commissiehuis van *van Slooten, Morgan & Co.*,

Aangekomen Vreemdelingen.

Van den 24 tot en met den 27 September 1855.

HOTEL WILLEM II. Mejufvrouw *van Spangenberg*, van Tandjong-oost; — *J. L. L. Berghuis*, van de reede; — *von Geusau* en *echt.* en *twee kinderen* van Rotterdam. — *R. Andreas*, van Samarang.

HOTEL DER NEDERLANDEN. *Pierri Nuijts*. van Krawang, — *H. A.* J. *Oosthoek*. van idem. — *A. A. van der* Wijk van Londen.

ROTTERDAMSCH HOTEL. *G. A. van Kesteren*, van Buitenzorg. — *V. vau der Ven*, van idem. — J. C. *Visser*, van idem. — *Mejufv. Alder*, van Singapoer. — *Noordwijns*, van 't Binnenland.

JAVA HOTEL. *H. P. Timmerman*, van Soerabaya. — *Burcher*, van Melbourn. — *C. Cohen*, van Australie. — *L.* B. *Aberg*, van idem. — John *Scharp* van idem. — *F. A.* Bunnemeijer, van Pekalongan. — J. Bouten, van Boston. — *H. Hendel*, van idem. — *A.* W. *T. van Faten*, van Rotterdam — W. C. von Valentini, van Soerabaya. — *P Fokkens*, van Soerabaya. — Mevrouw *Ullmann.*

HOE DE SCHAT GEDIJDE (*vervolg en slot*).

Voor het bed op zijne knieën vallende riep hij met eene bewogen stem uit: »Zij zal het goed bij mij hebben, vader!» waarop de kastelein ten antwoord gaf: »God loone het u!» en met een vriendelijker gezigt ontsliep dan hij ooit bij zijn leven getoond had.

In den Ruiter ging het lustig toe Gelach, gezang, dansmuziek en de geur van lekker gebak vervulde de [illegible]. 't Was avond en op de bank onder den grooten lindeboom zat een rijzig, afgemat zwerver in een kalen jas, met ingevallen wangen, moedelooze oogen en verwaarloosd hair en baard, die vroeger donkerder van kleur geweest waren doch nu veel zilverwit vertoonden en een vrij zonderling voorkomen hadden op het hoofd van den oogenschijnlijk nog jongen man. In doffe stemming tegen den stam des booms geleund scheen hij zich aan den geur der spijzen te verkwikken en dien gretig in te ademen, terwijl hij een verlangenden blik op het opene venster sloeg. Daar binnenshuis scheen alles leven, maar bij den lindeboom vertoonde zich geen sterveling. Eindelijk kwam eene dienstmeid uit een naburigen hof te voorschijn en wilde naar de herberg ijlen, toen de smeekende stem van den reiziger haar terughield. »Zeg eens, jonge dochter,» riep hij haar toe, »wien behoort thans de hofstede, waar gij uitkomt en die in der tijd de eigendom van den ouden *Werner* was?» — »Aan den jongen *Werner*,» gaf het meisje ten antwoord, terwijl zij stilstond en hem met een meêwarig oog aanzag, want op zijn gansche voorkomen stond de stempel gedrukt, dat hij arm en ellendig was.

»Aan den jongen? Aan *Tobias?*» riep de vreemdeling met eene luidere stem uit dan men van hem verwacht zou hebben. »Is hij weêr in 't bezit? Hoe is hij daartoe gekomen?» — »De kastelein zaliger heeft hem de hofstede vermaakt.» antwoordde het meisje bijna verschrikt door zijn heftigen toon. — »Is de kastelein dood? En .... *Regine* ...? Wat is er van de lieve *Regine* geworden?» — Die man moet hier in den omtrek bekend geweest zijn, dacht de dienstmeid en antwoordde lagchend: »Wel, wat zou er van haar geworden zijn? Eene knappe vrouw, die *Tobias Werner* tot man heeft. Ik ben hare eerste meid. »Nu wilde zij voortgaan, doch de onbekende man was doodsbleek achterover gevallen en gaf geen geluid meer. Volgens de inspraak van haar goed hart trad zij dadelijk op hem toe en vroeg medelijdend »Deert u iets! Wat wilt ge hebben?» — »Wat water! niets dan wat water!» kermde de vreemdeling. — »Wat? op den doopdag van onzen jongsten maar wat water! Wel, kom-aan!» en bij die woorden spoedde zij zich naar huis terug.

»Op den doopdag! Dus is er bij *Tobias* een doopmaal,» mompelde de zwerver, — »hij bezit *Regine* en de oude hofstede, en ik, — ik zit voor zijne deur als een rampzalig, vernederd, verstooten man!» Hij liet zijn hoofd op zijne borst zakken en groote bittere tranen droppelden op zijn vergrijsden baard. Weldra stond de meid weder voor hem, schoof de tafel naar de bank, zette een kruik bier en een schotel met malsch en lekker dampend vleesch voor hem en legde er een wit brood naast. »Mijn meester zendt u dit om u te verkwikken op zijn vreugdedag,» sprak zij vriendelijk. De natuur doet steeds hare regten gelden en de uitgeputte man at en dronk dus met den gretigsten lust en vroeg toen na een oogenblik: »Is *Tobias* trotsch geworden?» — »Hij? Waarop? 't Is een braaf man. — »Is het zijn eerste kind, dat hij laat doopen?» — »'t Is zijn eerste jongen; maar overigens kruipen er reeds drie meisjes bij ons rond. Elk jaar komt er een, dat mist nooit, maar nu is er groote vreugde omdat het een jongen is. Onze meester heeft eene gelofte gedaan, dat op dezen dag niemand honger zal lijden dien hij verzadigen kan. Daarom doet hij het ook in de herberg af, omdat er bij ons plaats te kort zou komen.» — »Is hij dan geen kastelein geworden?» — »Neen, hij wilde geen herberg houden. Op zijne hofstede waren fiksche handen noodig, oordeelde hij, en daarbij had hij een afkeer van de herberg. Hij heeft die verhuurd.» — »Altijd de oude *Tobias!*» meesmuilde de vreemdeling. »Werken en matig zijn brengt iemand ver,» liet hij

VENDUTIE

tegen 4 pCt. Vendusalaris,

op Woensdag den 3den October 1855,

voor het Commissiehuis van *Gebr. Roselje & Co.*, van diverse zoo gezond als beschadigde Lijnwaden, Kramerijen, Spiegels, stellen Tafel- en Servetgoed, Rijtuig Laken, losse en gezette brillanten, 100 vaatjes pas aangebragte boter, 200 hammen, eene partij superieure Azijn op flesschen, enz. (1873)

VENDUTIE

op Woensdag den 3den October,

wegens vertrek in den Gang Chaulan, voor het woonhuis van den heer **J. P. H. Bastings,**

van wagens, bendi, paarden, benevens deszelfs goed onderhouden inboedel, eene piano, eenig zilverwerk, enz. enz. (1865)

VENDUTIE

op Donderdag den 4 *October* e. k.

à 4 pCt. Vendu Salaris,

voor het commissiehuis van *Louran & van Walchren*

van 6 balen Moltondekens.
1 baal ruwe Drillings.
10 kisten 5/4 ruw Katoen.
20 » 6/4 » do
8 » 6/4 Madappollams.
2 » 7/4 do.

eene factuur ijzerwerken, waaronder aambeelden, bankschroeven, kleefschroeven, hamers, nijptangen, kamer en kastdeursloten, vijlen, grendels, schuivers, hout- en moerschroeven, enz., verder nog propatria papier, cognac op fust en op flesschen, 3 ijzeren brandwaarborg kasten, diverse provisien, dranken, enz. (1877)

Op de Vendutie van Donderdag den 4 October,

in den Gang Kadiman, achter het Paleis te Weltevreden, zullen almede worden verkocht 15 stuks Koebeesten van Bengaalsch ras, waaronder bezette en melkgevende, voorts nog fraaije Buffels, enz.

(1894) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

DE VENDUTIE

van **Boeken** en **Platen**, bepaald op Woensdag den 3 October, is **UITGESTELD** tot Woensdag 24 October.

(1893) H. M. VAN DORP.

Bank-Actiën.

De ondergeteekenden zullen op Donderdag den 11den October aanstaande op Vendutie verkoopen:

71 Aandeelen in de Javasche Bank.

(1888) A. VAN OMMEREN & Co.

Op een nader te bepalen dag

in de maand November,

zal te Lassem, nabij Rembang, publieke verkooping worden gehouden van eene aanzienlijke partij Jattie houtwerken, waaronder:

ongeveer 300 balken, lang 32 voet, breed 10 à 12 duim, dik 10 à 12 duim.
ongeveer 800 balken, lang 32 voet, breed 6 à 8 duim, dik 6 à 8 duim.
ongeveer 200 balken, lang 32 voet, breed 9 à 10 duim, dik 10 à 12 duim.
ongeveer 1000 balken, lang 20 voet, breed 6 à 7 duim, dik 6 à 7 duim.
ongeveer 5000 dakribben, lang 18 à 24 voet, breed 3 duim, dik 4 duim.
ongeveer 70000 stuks sierappen.

Deze houtwerken zullen ten dage der verkoop liggen aan de rivier te Lassem, nabij het Zeestrand, zeer geschikt voor het transport langs de Noordkust van Java. (1851)

J. SCHMIDT,

Mr. Kleedermaker, Molenvliet, Rotterdamsch Hotel,

heeft de eer te berigten, dat hij per het schip *Coquimbo*, van Parijs ontvangen heeft, een zeer schoon assortiment goederen, als:

Mode Stoffen voor Pantalons en Vesten, Witte en Grijze Vilten Hoeden.

Een grooten voorraad Hemd- en Mouwknoopen, Vesten, Pantalons en Mode Artikelen.

Zijden Beurzen met vergulde Kwasten, Brievendekkers, zijden gekleurde Sokken, schotsche en zijden Kousen voor kinderen van 4 à 10 jaren, een groot assortiment Parfumeriën en Borstelwerk (*Société Hygiénique*).

Borduursels voor Costumen van Heeren Ambtenaren en een nieuw model Hoeden. (1889)

VERKRIJGBAAR

bij de ondergeteekenden

Gekleurde en Ongekleurde Paardendekens.

(1879) JOHN PRYCE & Co.

Per „de Vrije Handel"

ontvingen de ondergeteekenden direct uit Engeland:

een factuur van de sedert jaren alom gunstig bekende Lampen, bestaande uit:

Kroonen met 2, 3 en 4 lichten.
Hang Lampen met 1 licht.
Tafel dito.
Muur dito, en
Piano dito,
allen met Onderschotels.

Deze lampen zijn van eene nieuwere en verbeterde constructie, zoodat men kan aannemen dat eene derzelve een gelijk licht geeft als twee van de oude of gewone lampen.

(1875) GEBR. ROSELJE & Co.

La soussignée à l'honneur de prévenir les Dames, qu'elle se charge de la **Confection des Robes en tous genres, Mantelets, Coiffures, Corsets, Lingeries et tout ce qui concerne les modes.**

(1790) F. BOURRET,
à Noordwyk.

Dépôt van geraffineerde Suiker

bij VAUPEL & Co.

De ondergeteekenden hebben de eer het Publiek te verwittigen, dat bij hen verkrijgbaar is de Suiker uit de raffinaderij van den heer *H. Mac Gillavrij*, nabij Soerabaya; aangezien de bewerking op eene groote schaal geschiedt, is dezelve tegen *f* 8.— contant per mandjes van 1/4 picol. No. 1, te verkrijgen; de ten dezen gevolgde nieuwe wijze van bewerking verdient, als meer zoetdeelen inhoudende, verre de voorkeur boven de gewoonlijk gevolgde.

(1756) VAUPEL & Co.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY

zijn een zeker werkend middel, in gevallen van gebrek aan spijsvertering, windenigheid, leverziekte, verzwakking der ingewanden enz — De heer J. Billing te Newton in het graafschap Devon, verklaart in eenen brief aan den professor Holloway, gedagteekend den 4 December 1852, dat hij drie jaren lang geleden had aan gebrekkige spijsverteering en leverziekte, en dat hij van tijd tot tijd zoo hevige pijnen in de ingewanden gevoelde, dat hij voor zijn leven begon te vreezen. De aangewende geneesmiddelen hielpen niet. Eindelijk raadde men hem aan de pillen van Holloway te gebruiken, dit deed hij, en in weinig tijd verdwenen alle kenteekenen van ziekte, en bevond hij zich geheel hersteld.

De Prijzen dezer Pillen en Zalf zijn als volgt:

Doosjes Pillen à .... *f* 1,—, *f* 3,— en *f* 5,—
Potjes Zalf à .... - 1,—, - 3,— » - 5,—

Elk doosje en potje is vergezeld van eene aanwijzing hoe men de Zalf en Pillen gebruiken moet.

Zijn op franco aanvrage à contant te bekomen bij *Kruthoffer & Soesman* te Samarang, alwaar dezelve in het groot en klein verkrijgbaar zijn. (1616)

La Soussignée vient de recevoir par *Michel Montaigne.*

Des robes de chaly, de jaconas et mousseline à v[...] lants et de mousseline brodée, des bandes et entrede[...] brodés, des chemisettes et sous-manches, des écharpe[...] barège pour dames et enfants, des résilles et colli[...] de filet avec perles, des colliers de gaze gauffrée, [...] tours de gants, de la tarlatane blanche et de coule[...] des jupes crinoline, des boas, du crêpe noir, des éto[...] fes et byoux de deuil, de vraies blondes, blanches [...] guipures noires, des souliers d'étoffe, dito satin bla[...] et noir pour dames, dito cuir doré pour enfants, [...] chapeaux de paille, des rubans de soie et de velour[...] un joli assortiment de fleurs, et des jouets pour pe[...] enfants, et de l'estramine de soie blanche et noire.

(1846) J. LEJEUSNE.

Ce 24 Septembre 1855.

Uit de Hand te Koop

Een aanzienlijk groot modern Huis, m[...] goede Bijgebouwen, Stalling voor 18 Paarde[...] Erf, beplant met vele Vruchtboomen, Klap[...] pertuin en ongeveer 6 bouws grond, aangenaam gele[...] gen op 4 paal afstand van den grooten weg tussche[...] Samarang en Soerabaya, zeer geschikt voor eene ko[...] school of voor eene groote familie.

Om nadere informatiën adressere men zich aan [...] Heeren *Adam & Co.*, te Batavia, of bij die firma [...] Soerabaya. (185[...]

VIER goed gedresseerde hardloopende Bendy Paarden, te bevragen bij

(1876) AUDINEAU, Rotterdamsch Hotel,

Een Huis op Gang Boentoen. Te bevragen bij

(1882) G. A. ZAKARA.

medio October e.k. het Huis bewoond door den heer *Waszklewicz* aan het Koningsplein.

(1866) J. R. KLEIJN.

Verkrijgbaar op Hypotheek

f 110,000

à 7 perCent.

Te bevragen bij den Uitgever dezer. (1847)

---

f 12,000

in leen te bekomen. Te bevragen bij den Notaris

(1880) J. J. MIJNSSEN.

128ste

FRANKFORTER LOTERIJ.

Halve en Kwart Loten in deze Loterij à *f* 60 en *f* 30 te bekomen bij

(1629) H. M. VAN DORP, te Batavia.

N.B. Heele Loten zijn niet te bekomen.

128ste Frankforter Loterij.

Eerste klasse uitgekomen met kleine prijzen de nommers 17384, 17968, 14581, 24850, 21826.

Tweede klasse de nommers 17332, 556, 22579, 3656, 12456, 4669, 23988, 23932, 14475, 6690, 23861.

(1659) A. SCHWARZSCHILD & Co.

LONDON. 1855.

---

er met een bitteren lach op volgen, »als men 't maar kan uithouden.»

Na een zwaar geklink met de glazen in de herberg hoorde men eensklaps een luiden kreet opgaan: »Lang leve *Veit!*» hetgeen den man scheen te treffen alsof een spook voor zijne oogen verscheen, want hij kromp ineen — »Op wien wordt daar binnen gedronken?» vroeg hij. »Is *Veit Werner* eindelijk weêr teruggekomen?» stamelde hij met moeite uit. — »Den broeder van *Tobias* bedoeldt gij? o Neen, die is sedert jaren verdwenen! Mijn heer heeft hem reeds dikwijls in de couranten laten oproepen, doch vruchteloos, hij zal wel vergaan zijn.» — En hare oogen op de herberg slaande voegde zij er op vertrouwelijken fluisterenden toon bij: »De boeren zeggen, dat hij een luijaard en een speler, kortom een liederlijk mensch was. Maar in tegenwoordigheid van *Tobias* en zijne vrouw mag men zich zoo niet uitlaten; want zij houden nog veel van hem, zij hebben den jonggeborene *Veit* genoemd en den verdwenen oom toch als peet laten inschrijven!»

Nu was het den vreemdeling niet mogelijk zich langer te bedwingen. Zonder zich te laten weêrhouden door de tranen, die langs zijne wangen stroomden, snelde hij naar het huis, op het oogenblik toen *Tobias* juist met een van vreugde stralend gezigt naar buiten trad. »*Tobias*, *Tobias!*» riep de zwerveling, zijne laatste krachten verzamelende, — »*Veit!* Broer *Veit!*» weêrgalmde het van *Tobias*' lippen en zij lagen in elkanders armen. Geen van beiden kon een woord verder spreken: zij gevoelden alleen dat zij broeders waren.

Het geluk had *Veit* slechts op den Duitschen bodem met onverdiende geschenken overladen, doch hij wist er geene partij van te trekken. Hij meende, dat, om gelukkig te zijn, het geluk toereikend was; het geluk te behouden, daar om bekommerde hij zich niet. Hoe meer hem toegevoegd werd, des te sterker haakte hij naar meer. Het geluk is echter grillig, het keert zich van degenen af, die zijne gunsten niet in eere houden of ze willen afdwingen. *Veit* verteerde in Amerika zijn Duitsche geld, maakte er goed sier van en nam nu het eene, dan het andere bij de hand. Daar hij echter verwachtte dat alles in den slaap hem wel van zelf zou toevallen, gelukte hem niets. Zoo begon hij allengs meer den arbeid te schuwen en enkel naar zingenot te haken. zijn geweten begon hem te kwellen en dewijl hem eindelijk niets meer gelukken wilde, werd hij er moedeloos onder, gelijk het met al degenen gaat, die zich niet op God maar op den eenvoudigen loop der dingen verlaten. Hij werd zwaar ziek, lag maanden lang in het hospitaal te New-York en stond, toen hij eindelijk genezen was, als een bedelaar in het vreemde land. Wie in Amerika niet kan of wil werken, loopt gevaar op straat te verhongeren; weinigen bekreunen zich om een zoodanigen hulpelooze: *Veit* moest dat tot zijne schade en schande ondervinden. 't Werken had hij verleerd; zijn voormaals zoo krachtig ligchaam was verweekelijkt door uitspatting en lediggang. Zijne ellende steeg met het gevoel zijner nietswaardigheid, en in de lange slapelooze nachten, die hij, van honger en koude sidderend, op den stoep van een of ander paleis doorbragt, deed zich, bij de herinnering aan zijne verroekeloosde jeugd, de ergste pijniging, het heimwee, gevoelen. Allengs werd deze aandoening zoo sterk, dat zij *Veit* iets leerde wat honger en ontberingen hem niet hadden kunnen leeren: *Veit* ging aan 't werk. Doch wat en waar? Een oud doodgraver van geboorte, had zich over hem ontfermd. Er heerschte juist in die dagen eene besmettelijke ziekte; niemand wilde, zelfs voor hoog loon, werk verigten. *Veit*, die eenmaal zijn eigen akker niet had willen bebouwen, beschouwde het als eene genade van God, dat hij graven mogt delven tot dat hij geld genoeg voor den terugtogt naar Europa had bijeengezameld. Van plaats tot plaats bedelende bereikte hij zijn dorp, dat hij voor zeven jaren in zijn eigen rijtuig verlaten had. Thans wilde hij de armoede zijns broeders in »het hondenhok» »zoo als hij dacht, gaarne deelen en zich des noods dood werken.

»Dat zijn de vruchten, die de schat van vader zaliger voor mij afgeworpen heeft!» Aldus besloot *Veit* de

openhartige bekentenis van zijne dwalingen en van zijn jammerlijken toestand. »Dat was de schuld niet van den schat,» zei *Tobias* minzaam. »Ik heb er mijn deel van gehad, doch hij gedijde mij tot zegen, want ik heb er de witte Lize door bekomen.» En bij die woorden wees hij op eene oude blinde koe, die door de eerste meid op dit oogenblik gedrenkt en door de kleine meisjes geliefkoosd en gestreeld werd. »Dat beest heb ik mij voor de oude Kremnitzers aangeschaft en het heeft den grondslag gelegd tot mijne welvaart. Maar hoor eens, *Veit*! Ik heb den schat niet voor mij laten werken en ik heb den schat niet in het geld gezocht; ik wist beter waar hij zich bevond, »en dit zeggende sloeg hij den arm om den middel van *Regine*, die fier op haar *Tobias*, hem om den hals viel, »en dien schat ben ik dan ook zoo gelukkig geweest op te graven. De beste schat voor een man is werken en door werken eene brave vrouw te verkrijgen. Kom dus binnen, *Veit!* neem uw intrek bij ons, deel mijne bezittingen, doe als ik en nog kunt gij een rijk man worden!»

Veit wilde echter niets van zijn broeder aannemen, dan het nu zoo lieve hondenhok met bijbehoorenden weide- en akkergrond. De rol met daalders, die hij in der tijd aan *Tobias* had achtergelaten, zond hij aan 't weeshuis toe. »Van dat geld wil ik niets meer,» sprak hij en begon van voren af aan, zooals zijn broeder acht jaren geleden gedaan had. Hij had leergeld betaald en werd inderdaad alsnog een braaf en geacht man. Doch zijn hair en zijn baard kregen hunne vroegere donkere tint niet terug, en als zijne neefjes en nichtjes hem in later tijd wel eens duchtig plukten, zei hij met eene schertsende bestraffing: »Kinderen, voorzigtig wat! Houdt mijne grijze hairen in eere, want het is het eenige, wat ik van den schat heb overgehouden!» — »Niet het eenige, broederlief,» zei dan de gelukkige *Tobias*, terwijl hij over vrouw en kinderen en over het geheele huis een dankbaren blik liet weiden, »niet het eenige, want gij hebt geleerd, dat de arbeid de beste soort van rijkdom is!»

Een Uitlokkend Voorstel.

Een voormalig schoolkamaraad en boezemvriend van den maarschalk *Lefevre*, hertog van Dantzig, kwam hem, toen de maarschalk op het toppunt van roem en rijkdom stond, te Parijs bezoeken. Hij werd met de meeste voorkomendheid ontvangen en gedurende zijn verblijf in het paleis van den veldheer gehuisvest. De vriend kon zijne bewondering niet genoeg betuigen over al de pracht die hier heerschte, de fraaiheid der zalen, de weelderigheid der meubelen, de overvloed van den disch. »o Wat zijt gij toch gelukkig!» was eindelijk zijn uitroep. — »Ik zie, dat gij mij benijdt,» antwoordde de maarschalk. »Maar ik wil u al die dingen tot minder prijs overdoen dan zij mij gekost hebben. Ga meê naar den tuin; daar zal ik, op dertig passen afstands, twintigmaal op u schieten; en zoo gij dan niet dood zijt, behoort al wat gij hier ziet aan u.» — »Wat!» riep de maarschalk uit, toen hij zag dat zijn vriend geheel verslagen stond en naar woorden zocht om zich van dat uitlokkende voorstel te verschoonen. »Ziet gij daar tegen op? Neem dan eens in aanmerking, dat er wel duizendmaal op mij geschoten is en van veel digter bij, eer ik tot het standpunt geraakte waarop gij mij nu ziet.»

Boekhandel van Lange & Co.

Bijvoegsel tot het Staatsblad van Nederlandsch-Indië.

VERZAMELING

van

WETTEN,

BESLUITEN, BEPALINGEN, KENNISGAVEN, ENZ.,

welke niet in het Staatsblad van Nederl. Indië zijn opgenomen,

over de Jaren 1808—1856.

Bijeenverzameld door

Mr. L. J. A. TOLLENS,

Adviserend Advocaat en Candidaat Notaris te Batavia.

In de Bataviasche- en Javasche Couranten, in de Almanakken en Naamregisters voor Nederlandsch-Indie, in de Bijlagen, behoorende tot het in den jare 1814, door wijlen den Gouverneur-Generaal *H. W. Daendels*, onder den titel van Staat der Nederlandsche Oost-Indische bezittingen, uitgegeven werk, alsook in afzonderlijke niet voor het publiek verkrijgbaar gestelde werken, worden een aantal Wetten, Besluiten, Bepalingen en officiele Kennisgaven gevonden, welke nimmer in het Staatsblad van Nederlandsch Indie zijn opgenomen en wier nasporing dus voor de meesten met de grootste moeite gepaard gaat, zoo al niet ten eenenmale onmogelijk is.

Eene verzameling van al deze stukken, voor zoo verre dezelven alsnog van algemeen belang zijn, mag dus voor ieder ingezetene van Nederlandsch Indie van het hoogste gewigt geacht worden en is dan ook van regeringswege de nuttigheid eener uitgave als de hierbedoelde ten zeerste erkend.

Ten einde dit werk nog vollediger en bruikbaarder te maken, stelt de verzamelaar zich voor, daarin ook op te nemen Aankondigingen en mededeelingen der verschillende Departementen en plaatselijke Autoriteiten, benevens de aan Corporatien of Particulieren toegestane concessien en octrooijen, tot de verzameling van alle welken, behalve eigene nasporing, ook van verschillende kanten vele bijdragen toevloeiden, waarvoor hierbij openlijk dank wordt toegebragt; met een algemeen beredeneerd register zal het werk worden besloten.

Tot de welslaging van deze inderdaad colossale en zoo hoogst nuttige onderneming is echter onverdeelde bijval en eene ruime inteekening, ter dekking der zeer zware aan deze onderneming verbonden kosten, noodig en onmisbaar.

Het werk zal, in afleveringen van een onbepaald aantal vellen, het licht zien en in groot 8o, met eene duidelijke letter en op fraai papier, worden gedrukt; het geheel zal in twee lijvige boekdeelen compleet zijn.

De inteekening blijft bij alle boekhandelaren op Java en bij de ondergeteekenden tot den 31 December 1855 opengesteld, zullende het werk compleet den inteekenaren kosten:

Voor Batavia .... *f* 20.
  • Java en Buitenbezittingen .... - 25,

welke som, na ontvangst van de eerste aflevering, moet worden overgemaakt.

Een naamlijst van Heeren inteekenaren, benevens titel en omslag zullen *gratis* worden afgeleverd, terwijl op 1o Januarij 1856 de prijs onherroepelijk voor niet inteekenaren, voor zooverre alsdan de voorraad strekken mogt, met *f* 5 wordt verhoogd.

(1811) LANGE & Co.

BATAVIA, *September* 1855.

GEDICHTEN

van

Mr. L. J. A. TOLLENS,

uitgegeven ten behoeve dergenen, die bij den jongsten Watersnood in Nederland in armoede gedompeld zijn.

De in het licht verschijning van dezen bundel op handen zijnde, zoo worden Heeren Autoriteiten en Boekhandelaren beleefd uitgenoodigd, alsnog ten spoedigste, de onder hen berustende Inteekeningslijsten te willen terugzenden, opdat er in de verzending geene vertraging plaats vinde.

☞ De inteekening blijft nog steeds ad *f* 5, bij alle Boekhandelaren op Java, opengesteld.

(1812) Mr. L. J. A. TOLLENS.

BATAVIA, 22 *September* 1855.

Boekhandel *Lange en Co.*

Zschokke, Uren aan de godsdienst gewijd, 5 dn.
Idem, Ziet opwaarts, huisboek voor Christenen.
Idem, Gods grootheid en goedheid in de schepping.
Idem, Uw huisboek.
Idem, Mijn leven, denken en werken.
Idem, Mijn omzien in de wereld en mijn opzien tot God.
Idem, Alamontade, de galeislaaf.
van den Broek, De natuur beschreven in tafereelen.
Kaiser, Sterrenhemel.
Nieuw brievenboek.
Idem, voor meisjes en vrouwen.
IJsvermaak op de Maas in 1855.

Voorts nieuwe litterarische en wetenschappelijke werken, waaronder voornamelijk oorspronkelijke en vertaalde medische werken, stichtelijke lectuur en poezij.
(1898)

Boekhandel *Lange en Co.*

ONTVANGEN:

Een fraaije factuur Artikelen van Luxe en Smaak, betreffende ons vak; als: Reiscassettes, Nécessaires, Portefeuilles, Portemonnaies, Papier de Luxe met Enveloppen in velerlei en modern genre, prachtige Tafel-Inktkokers Presse-papiers, zeer fijne Speelkaarten, enz.

Extra fijne gekleurde Prenten om uit te knippen, Kinderprenten, enz. (1899)

AARD- EN HEMEL-GLOBES.

bij

(1859) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Nieuwe Uitgave.

I. **Kramers' Algemeene Kunstwoordentolk.** 2de aanzienlijk verbeterde en vermeerderde druk. *f* 15.

II. **Kramers' Geographisch Woordenboek.** 1855. *f* 22.

Beide in keurig linnen banden met vergulde rugtitels.

Ontvangen en te bekomen bij

(1858) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

PARIJSSCHE MICROSCOPEN

voor algemeen gebruik, sterk en vergrootend, eenvoudig en naauwkeurig van bewerking, tegen prijzen van *f* 15 tot *f* 40, in mahonyhouten doozen, te bekomen bij

(1860) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Piano-Snaren

met het Leder, te bekomen bij

(1892) H. M. VAN DORP. te Batavia.

Fraaije Engelsche en Bastet **Zak- en Kantoor-Pennemessen**, met en zonder Instrumenten.

Muzijkpapier in verschillende formaten.

Kerkboeken, groot en klein formaat, in rood, bruin en groen maroquin.

Diamanten Pennen in drie soorten.

Te bekomen bij

(1891) H. M. VAN DORP. te Batavia.

Muziekhandel

van H. M. van Dorp te Batavia.

NIEUWE GOEDKOOPE MUZIEK,

bestaande in Decalqués van de beste en meest gezochte Duitsche en Fransche Muziekwerken voor **Zang, Piano, Piano en Viool, Viool en Orgel.**

Deze verzameling die voortdurend vermeerderd wordt, bestaat nu reeds uit *meer dan* 2000 *nommers* en verwerft in Europa de algemeene goedkeuring.

Bij inteekening op een der verschillende rubrieken waarin de catalogus verdeeld is, wordt de prijs berekend voor *zes maanden*.

Per Landmail franco à 12 cents N. C. per pagina en omslag.

Per gewone post over zee franco à 7 cents N. C. per pagina en omslag,

Buiten inteekening, bij keuze uit de catalogus.

Per Landmail franco à 16 cents N. C. per pagina en omslag.

Per gewone post franco à 10 cents N. C. per pagina en omslag.

Per scheepsgelegenheid à 5 cents N. C. per pagina en omslag.

De inteekenaren ontvangen circa 33 pagina's per maand en betalen, voor 6 maanden bij vooruitbetaling voor het abonnement per Landmail *f* 26.

De catalogus is op franco aanvrage gratis verkrijgbaar.

N.B. Het magazijn is steeds van de beste en nieuwste muziek voorzien. (1849)

VERGULDE LIJSTEN

in verschillende dimensiën te bekomen bij

(1868) H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

Lithographisch Établissement.

De ondergeteekende beveelt zich bij voortduring aan tot het vervaardigen van allerlei lithographische werken, als: handelspapieren, etiquetten, visite-, en adreskaarten, kaarten, platen, etc., hetwelk alles met de meeste zorg en netheid vervaardigd wordt. Proeven van het werk zijn op aanvrage te bekomen.

(1832) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, September 1855.

FRANÇOIS VALENTIJN's Oud en N[...] **Oost-Indiën**, 1 aflevering à *f* 1.50, ontvangen [...]

(1869) H. M. VAN DORP, te Bata[...]

Het Vertrek der Stoomboot **LA[...] LAMONGAN**, gezagvoerder *Prins*, [...] paald als volgt:

Van **Batavia** naar **Samarang** op den 10, 20 en [...] iedere maand, en

Van **Samarang** naar **Batavia** op den 5, 15 en [...] iedere maand.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten kantore [...]

MACLAINE, WATSON & Co., alh[...]

en te Samarang bij

(1669) McNEILL & [...]

Voor Passage naar Nederla[...]

wordt aangeboden, het snelzeilend bark[...] **Stad Leyden**, kapitein *C. C. Ruige*, [...] bende zeer fraaije inrigtingen tot het [...] brengen van passagiers en eenen geëx[...] neerden doctor aan boord.

Voor nadere informatie gelieve men zich te adr[...] ren bij

de Agenten,

(1890) KREGLINGER, DUMMLER & [...]

Voor Passage naar Nederl[...]

wordt aangeboden het bijzonder goed in[...] Nederl. schip **Almonde**, kapitein *H. G. S[...]* Daar des Gezagvoerders echtgenoot de reis [...] maakt, zoo is deze gelegenheid, vooral voor den o[...] voer van kinderen en familiën zeer aan te beve[...] zijnde er ook een bekwamen geneesheer aan boord.

Dit schip is thans in de Oosthoek ladende, en [...] spoedig via Batavia naar Nederland vertrekken, [...] informatiën adressere men zich te Soerabaya bij [...] heeren *B. J. van Eck & Co.* en alhier bij de Age[...]

(1896) VAN OMMEREN, RUEB & C[...]

BATAVIA, 29 *September* 1855.

Voor Passage naar Nederlan[...]

wordt aangeboden, het snelzeilend en [...] den overvoer van passagiers uitmuntend [...] gerigte Nederlandsch fregatschip **Wa[...] naar**, kapitein *A. Hofstee*, voerende e[...] geëxamineerden doctor, het vertrek in [...] laatst der maand October van *hier* zullende plaats heb[...] ben.

Nadere informatiën te bekomen te Soerabaya bij Heeren *Schimmelpenninck & Co.* en alhier bij

de Agenten.

(1897) TIEDEMAN & VAN DER BU[...]

BATAVIA, 29 *September* 1855.

Passage naar *Nederland*

Met het snelzeilend en uitmuntend inge[...] Ned. barkschip **Generaal de Steurs**, kap[...] *F. Fokkens*, onlangs van de kust alhier aa[...] gekomen, bestaat voor alsnog ruimte voor eenige P[...] sagiers. Het vertrek is thans bepaald op aanstaand[...] Zondag.

Men gelieve zich ter bekoming van verdere inform[...] tiën te vervoegen bij den Gezagvoerder dan wel bij

de Agenten alhier,

(1855) MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 24 *September* 1855.

Le Navire Français **Michel Montaigne**, capitaine *J. Gâchet*, ayant une belle dunette parfaitement disposée pour les passages, partira pour Bordeaux à la fin du mois d'Octobre.

S'adresser pour le passage aux Agents

(1795) BüSING, SCHRöDER & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het extra snelzeilend barkschip **Alcyone**, Gezagv. *H. C. Haacke.*

Adres bij de Agenten

(1796) BüSING, SCHRöDER & Co.

Passage naar *Nederland.*

In het begin van November, zal direct van hier vertrekken, het snelzeilend Nederl. schip *Maria Elise*, kapt. *M. van der Putte*. Deze bodem is bijzonder goed voor passagiers ingerigt en voert eenen geëxamineerden doctor. Eene melkgevende Hollandsche koe, is mede ten gerieve der passagiers aan boord.

Nadere informatiën te bekomen bij

E. MOORMANN & Co. *alhier*.
(1810) J. KNAGGE & Co. te *Samarang*.
P. KERVEL & Co. te *Soerabaya*.

Voor Passage naar Nederland

wordt aangeboden het snelzeilend schip *Zeerver*, kapitein *D. A. Koekelis*, uitmuntend ingerigt, en voorzien van eenen geëxamineerden doctor, zullende medio October van hier zeilen.

Adres bij den Gezagvoerder te Cheribon en alhier bij

(1793) G. SUERMONDT & Co.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag 29 September 1855, No. 78.

BATAVIA.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op de, in dit nommer van ons blad onder No. 1900 voorkomende advertentie. De meesters in de schermkunst van het 11 bataillon infanterie zullen op Zondag den 7 October 1855 in een der localen van de societeit de *Harmonie* een *Groot Assaut d'Armes* geven ten voordeele der noodlijdenden door de onlangs plaats gehad hebbende aardbeving te *Ternate* en brand te *Banda*, met uitnoodiging aan iedereen om dat feest te komen bijwonen.

Wij moeten deze edele poging dier meesters den meesten lof toezwaaijen, zij doet hunne menschlievende gevoelens eer aan. Vooral ook loven wij de wijze waarop zij een ieder in staat willen stellen hunne giften aan het ongeluk te offeren, de echt Christelijke wijze, waardoor de eene hand niet weet wat de andere geeft, en wij hopen dan ook dat eene talrijke opkomst tot bijwoning van dat feest, die poging ten volle beloonen en aan de verwachting beantwoorden zal.

— Men berigt ons van Tangerang, dat de Inlander *Sie-ien* van het land *Tjenkarang* in den morgen van den 24 dezer in een klapperboom geklommen en uit denzelven gevallen zijnde, door dien val op de plaats is doodgebleven.

— Men leest in de *Javasche Courant* van heden:

Rembang. — Ten vervolge van het voorkomende in ons nummer van den 15 dezer, betreffende eene, ter hoogte van Sidaijoe, omgeslagen praauw tjemplong, kan nog worden medegedeeld, dat in het geheel 41 menschen zijn gered geworden, die allen, met uitzondering van twee, naar hunne woonplaatsen zijn teruggezonden.

Alsnu worden nog 30 personen vermist, waaronder ookde Europeaan of afstammeling, wiens naam mnog onbekend is, daar niemand der geredde personen dien kan opgeven.

Van de twee te Toeban achtergeblevene personen is een ten gevolge zijner wonden overleden.

Deze beide personen waren van Samarang uitgegaan met eene aanzienlijke boeveelheid kleederen, waarvan bij het ongeluk, volgens opgave, voor eene waarde van *f* 1000 à *f* 1500 is verloren gegaan.

DUITSCHLAND.

De weener *Presse* bevat een brief van een hooggeplaatst militair, waarin de gebeurtenissen van 18 Junij voor Sebastopol met een deskundig oog beschouwd worden. Wij ontleenen daaruit het volgende.

"Uit hetgeen van beide zijden omtrent dezen strijd medegedeeld is, kunnen wij voorzien, welken loop de gebeurtenissen voor Sebastopol zullen nemen, wanneer de krijgvoerende mogendheden niet bij tijds op eene vredelievende wijze tusschen beide komen. Prins Gortschakoff zegt in zijne dagorder aan de troepen duidelijk, dat hij de hem toevertrouwde vesting tot op den laatsten man zal verdedigen, en men mag een Russischen opperbevelhebber in zulke zaken op zijn woord gelooven. Moet derhalve Sebastopol ten slotte in de handen der geallieerden vallen, dan kan de wereld een treurspel te gemoet zien, zoo gruwelijk als er nog een geweest is. Geheele hekatomben zullen aan de eerzucht en de eigenzinnigheid van eene onverzoenlijke staatkunde ten offer moeten vallen, om in het gunstigste geval tot een doel te geraken, hetwelk op goedkooper en menschelijker wijze te bereiken ware, het zij op in directen weg door eene voortdurende blokkade der Russische havens, of regtstreeks door eene *regelmatige belegering* van die zeevesting.

"De wijze, waarop de geallieerden thans te werk gaan, herinnert aan de ruwste beginselen van oorlog voeren. De krijgskunst, welke voor het innemen van sterke plaatsen wetenschappelijke regels opgeeft en te voren de voorwaarden bepaalt, waardoor elke vesting in een zekeren tijd ten val gebragt kan worden, heeft juist het doel noodeloos bloedvergieten te besparen en menschenlevens te behouden. Deze voorwaarden bestaan in het aanwenden van een toereikend aantal troepen, om de te veroveren vesting in te sluiten en hare bezetting, alsmede de tot ontzet aanrukkende troepen des noods met overmagt in het open veld den slag aan te bieden. Maar vestingen alleen van ééne zijde aan te grijpen, de voorwerken met de bajonet te bestormen, voor dat men het geschut tot zwijgen gebragt heeft en den strijd man tegen man zoo lang voort te zetten, tot de laatste toevoer, welken de belegerde van de opengelaten zijde verkrijgen kan, zich met zijnen tegenstander in het bloed te wentelen, dit is niet meer een oorlog van beschaafde menschen, maar de meest gewetenlooze slagting, tot welke ooit een beschaafde Staat zijne magt kan misbruiken.

"Ook de menschelijkheid moet bij verstandige staatkundigen in rekening gebragt worden. Er zijn dingen, welke zoozeer tegen het gevoel van den mensch stuiten, dat een Staat ze niet doen mag, al is het doel nog zoo regtvaardig. De bloem der bevolking in een aanvallenden oorlog met honderd duizenden te laten slagten, is de onverantwoordelijkste kwetsing van de heiligste der menschenregten. De menschelijke maatschappij, welke aan elken burger in het bijzonder de zekerheid voor zijn persoon moet waarborgen, schiet in haar voornaamste doel te kort, wanneer het den magtvoerenden geoorloofd is, zoo moedwillig daarover te beschikken, en wij zien met smart de regeringen der beschaafste staten tot daden van onmenschelijkheid afdalen, gelijk de geschiedenis ze slechts uit die barbaarsche tijden vermeldt, waarin Vorsten en Koningen het leven hunner onderdanen niet hooger dan het wilde gedierte achtten.

"De openbare meening in Frankrijk en Engeland bevindt zich in het laatste tijdperk van die oorlogsroes, welke haar tot dusver de vreeselijke offers niet liet achten, waarmede de langzame vorderingen harer legers moesten gekocht worden. Maar op de roes volgt de nuchterheid, en het ontwaken uit de verdooving zal eene vreeselijke teleurstelling aanbrengen. Zullen dan de gezwollene artikelen van den heer de la Guerronnière in den *Moniteur* en de humoristische redevoeringen van Lord Palmerston, in het Parlement, in staat zijn om den stroom der openbare verbittering terug te leiden?"

SPANJE.

Madrid, 1 Julij. Gisteren avond baarde eene onverwachte gebeurtenis bij iedereen de grootste verwondering en ontsteltenis. De Cortes hadden de laatste additionele bepalingen der constitutie gestemd, de minister van oorlog maakte zich gereed naar zijn landgoed te vertrekken, alwaar hij de gewoonte heeft, sedert de terugkomst der koningin, den Zondag door te brengen, toen zich eensklaps het gerucht verspreidde van Espartero's ontslag. En werkelijk begaf de hertog der Overwinning, zonder over dat voornemen met iemand gesproken te hebben, zich des avonds ten 7 ure naar het paleis der koningin en stelde haar zijn verzoek om ontslag, vervat in de volgende bewoordingen, in handen:

»Toen in het afgeloopen jaar de gansche natie besloot hare regten te herwinnen, en de misbruiken uit te roeijen, die er in de regering van den staat waren ingeslopen, werd ik door het heldhaftige volk van Saragossa geroepen, om door mijne tegenwoordigheid de beweging kracht bij te zetten en te ondersteunen, die in die stad, zoowel als in geheel Arragon met hetzelfde doel plaats greep. Zonder aarzelen verscheen ik en beloofde, bereid als ik was zulke edele pogingen te helpen en te verdedigen, alles te zullen doen, wat den nationalen wensch beslag zou kunnen doen verkrijgen. Uwe Majesteit riep mij tot haar en benoemde mij tot voorzitter in den ministerraad. Ik nam die eervolle en moeijelijke betrekking aan met het bepaalde voornemen om, zoodra de Cortes voor het opmaken der constitutie vereenigd zouden zijn, haar neer te leggen. Dit was een der voorwaarden mijner aanneming, waarin het Uwer Majesteit behaagde toe te stemmen.

Mij zelven gelijk blijvende, bood ik, toen de Cortes vereenigd waren, mijn ontslag aan. Omstandigheden, door iedereen gekend, doch vooral de last Uwer Majesteit noodzaakten mij aan het hoofd der regering te blijven, tot dat de Cortes de constitutie zouden hebben gestemd.

De constitutie is gestemd, mijne zending is dus vervuld, en mijne gezondheid mij niet vergunnende mij langer met openbare zaken bezig te houden, zoo verzoek ik Uwer Majesteit wel mijn ontslag als voorzitter in den ministerraad te willen aannemen. Ik zal haar daarvoor erkentelijk zijn als voor de grootste gunst, welke zij mij kan bewijzen."

Baldomero Espartero.

Madrid, 30 Junij.

De koningin, hevig aangedaan, weigerde den wensch van den hertog der overwinning gehoor te geven, zeggende vast besloten te zijn, diens ontslag niet aan te nemen. In weerwil hiervan hield de hertog aan, en verzocht Hare Majesteit voortaan alleen aan het herstel zijner eenigzins geschokte gezondheid te mogen denken. Hij keerde huiswaarts en de koningin deed O'Donnell (de minister van oorlog) onmiddelijk roepen en belastte hem met de taak, om den hertog van zijn besluit te doen terugkomen. De minister van oorlog hing den hertog een levendig tafereel op van de moeijelijke omstandigheden, waarin het land zich bevindt, deed een beroep op zijne vaderlandsliefde, herinnerde hem de door hem gedane opofferingen voor de vrijheid en de verdediging van den constitutionnelen troon van Isabella II, en verkreeg het eindelijk, dat zijn verzoek om ontslag zou ingetrokken worden.

De *Gazette*, deze zaak mededeelende, zegt dat de hertog der Overwinning het smeeken van den minister van oorlog geen weerstand heeft kunnen bieden, en beschouwt haar als geheel opgelost.

Men wil dat Espartero niet alleen het voornemen koesterde zich uit de regering terug te trekken, maar ook om Spanje te verlaten en te Brussel te gaan wonen.

— Spanje is op nieuw in opstand. Een algemeen oproer is, onder het gejuich van »Leve Espartero!" in Catalonie uitgebroken. Het schijnt dat, in weerwil der maatregelen door den kapitein generaal tot regeling der werkloonen genomen, den 3 Julij te Barcelona bedenkelijke wanorde heeft plaats gehad. Moorden, waarvan de fabriekanten de slagtoffers zijn, werden gepleegd. Volgens een laatsten brief waren 40,000 arbeiders meester van de stad en had de kapitein generaal zich met de troepen in de citadel terug getrokken. De milicie weigerde de behulpzame hand te bieden. Van Madrid zijn versterkingen gezonden. Dit is de korte inhoud der laatste tijdingen, die wel als zeer gewigtig beschouwd kunnen worden en het valt niet te verhelen, dat de troon van Isabella op nieuw ernstig bedreigd wordt.

Volgens een berigt van Perpignan zou die opstand te weeg gebragt zijn door de weigering van het bestuur, om aan het weversgild een der vaandels terug te geven, die men het ontnomen heeft, doch het is zeer waarschijnlijk, dat de Carlisten niet vreemd zijn aan die beweging en zij de ontevredenheid, tusschen de arbeiders en meesters, ten gevolge der geschillen over het werkloon, ontstaan, voor zich hebben willen benuttigen.

ITALIE.

De brieven uit de Pauselijke Staten blijven deerniswaardig luiden en hangen een treurig tafereel op van hetgeen die provincien van de roovers en de cholera te lijden hebben. Te Ancona, met eene bevolking van 30,000 zielen, hebben 200 gevallen per dag plaats, waarvan 2/3 noodlottig afloopen. De autoriteiten vlugten weg en het edele voorbeeld van den kardinaal Ferretti vindt geene navolgers. Ook de stad Ferrara heeft talrijke slagtoffers. De voornaamste inwoners der stad hebben te vergeefs van de regering maatregelen in het belang der algemeene gezondheid verlangd.

— De Koning van Napels heeft aan de Engelsche regering vergunning verleend tot het inrigten van een hospitaal op het eiland Ischia, voor de herstellende zieken van het geallieerde leger. Deze vergunning is van zeer veel gewigt, dewijl het verblijf op het eiland, zoo wegens de luchtgesteldheid als wegens de uitmuntende minerale bronnen, van eene heilzame uitwerking is op zieken.

— De Koning van Napels, die in zijne staten het dragen van knevels en baarden had verboden, heeft thans een decreet uitgevaardigd, waarbij de vilten hoeden, genaamd Gironlli verboden worden, op grond dat zij te Napels tot herkenningsteeken hebben gediend.

MONTENEGRO.

In den laatsten tijd is herhaaldelijk gesproken van ernstige geschillen tusschen Montenegro en de aangrenzende Turksche provincien. Van eene geloofwaardige zijde wordt thans eene belangrijke mededeeling gedaan aangaande de conferentien, welke de Fransche consul, de heer Hequard, onlangs betreffende deze zaak met den Vorst van Montenegro te Cetinje gegad heeft. De heer Hequard gaf aan den Vorst de verzekering, dat de Westersche mogendheden niet slechts het welzijn van dit vorstendom, maar dat der overige Christenen in Turkije ter harte namen en geneigd waren vriendschappelijke betrekkingen met Montenegro aan te knoopen. De Vorst betoonde zich over deze verklaring tevreden, maar voegde er zijn wensch bij, dat de Turken de grenzen van zijn land mogten eerbiedigen, en met name eene uitbreiding van gebied, waarop hij aanspraak maakte, toestaan, daar Montenegro de toekomst niet met gerustheid kon te gemoet gaan, zonder een klein punt voor het handelsverkeer ter zee te winnen. De Fransche consul wilde het den Vorst als raadzaam doen voorkomen, de souvereine magt der Porte te erkennen, in welk geval de uitbreiding van grondgebied oogenblikkelijk zoude verleend worden. Maar hiertegen kwam de Vorst luide op en verklaarde, dat hij liever een altoosdurenden oorlog wilde voeren en het geheele land tot op den laatsten man opofferen, dan zulk een stap te doen, waardoor het heilligdom zijner voorvaderen, welke sedert vier eeuwen voor hunne vrijheid en onafhankelijkheid gestreden hadden, aangetast werd; overigens was hem de tegenwoordige toestand en magt der Porte wel bekend, en het zou hem niet onmogelijk vallen met een klein gedeelte zijner dappere onderdanen ver in het binnenste van Turkije binnen te dringen, maar hij wenschte liever de zaak op vredelievende wijze te beslechten.

— Volgens de jongste berigten uit Montenegro, is aan den Vorst Danielo uit Petersburg zijn verzoek ingewilligd, om kosteloos 6 jonge Montenegrijnen in het opvoedings-instituut aldaar te doen opleiden. Zij zijn reeds derwaarts gezonden en onder hen bevinden zich een zoon zijns broeders, den president van den senaat, Nirco, en een zoon zijner zusters.

TURKYE.

Het wederverschijnen van roovers in de nabijheid van Smirna heeft te Constantinopel een grooten indruk gemaakt. Men beschuldigt den gouverneur van nalatigheid en zegt openlijk, dat het hoofd der policie te Smirna, een gedeelte der manschappen onder zijne bevelen geplaatst, bezigt om binnenslands ossen op te koopen voor eene maatschappij van leveranciers aan de legers, waarvan hij deelgenoot is. De zaak is echter, dat toen de roovers hun aanwezen kenmerkten door het opligten van twee eerbiedwaardige personen, het hoofd der policie tot de pakkedragers in de stad toevlugt heeft moeten nemen om zijnen troep, waarmede hij ter vervolging moest uittrekken, voltallig te maken en gemakkelijk laat het zich dus beseffen, hoe een handvol roovers eene gansche stad in onrust kan houden. Waar is het evenwel ook, dat het Grieken zijn en het grootste deel der Smirnasche Grieksche bevolking hun een goed hart toedraagt, daar het in hen, zoo niet zeer zuivere verdedigers der orthodoxie, ten minste de vijanden ziet der mogendheden, die het Heilige Rusland den oorlog durven aandoen.

Het aardigste van de zaak is, dat het hoofd dezer nieuwe bende roovers dezelfde Simon de eenoogige is, die, zooals Ismail Pacha voorgaf, eenige dagen voor hij het bestuur over Smirna verliet, gevangen genomen en wiens kop, volgens datzelfde voorgeven, openlijk in de stad ten toon gesteld was.

— De *Sémaphore* van Marseille behelst het verhaal van de zeer zonderlinge wijze, waarop de omstreken van Adrianopel van zeven bandieten verlost werden. Er bestaat aldaar namelijk eene rooverbende, die zekeren Yanie tot chef heeft. Yanie is een soort van modelbandiet, die zich bij uitsluiting aan de zeer rijke lieden hecht, een burgerman spaart, den zwakke verdedigt, de tirannen vervolgt en niet zelden de opbrengst van een belangrijken diefstal onder de armen verdeelt, die hij op zijnen weg ontmoet. Dezer dagen drongen nu zeven bandieten de woning eener weduwe, in de omstreken van Sivrie, binnen, en beroofden haar van alles wat zij bezat, met de verklaring, dat zij de bende van Yanie vormden. De weduwe klaagde dus deze bij de policie aan, doch men slaagde er niet in de schuldigen in handen te krijgen. Kort daarop vervoegde zich een van top tot teen gewapende bandiet bij de weduwe, om inlichtingen bij haar in te winnen nopens het gebeurde. Het was Yanie zelf, die in grooten toorn ontstak toen hij vernam, hoe men zijn naam misbruikte, vermits hij en de zijnen niets van de zaak wisten. Hij beloofde de weduwe dat hij haar zoude wreken. Werkelijk schijnt hij zich met zijne onderhoorigen aan de vervolging der roovers gewijd te hebben, want twee dagen later vervoegde hij zich andermaal bij de weduwe, bragt haar al het haar ontvreemde terug, tegelijk

met de zeven hoofden van de door hem en de zijnen omgebragte bandieten?

— Een brief uit Constantinopel zegt op goede gronden te kunnen verzekeren, dat het Turksche rijk sedert de oorlogsverklaring in het najaar van 1853 reeds 180,000 man verloren heeft. Sedert hunne komst in het Oosten hebben de Franschen 70 000 man, die óf omgekomen óf voor het voeren der wapenen ongeschikt geworden zijn, verloren, terwijl het verlies des Engelschen legers ruim 28.000 man bedraagt. Ofschoon Oostenrijk nog geen werkelijk deel aan den strijd nam, heeft de bezetting der vorstendommen en het vormen van uitgestrekte kampen, die altijd in meerdere of mindere mate ongezond zijn, dat land reeds eene aanzienlijke vermindering van krachten gekost. Maar, de onzijdige mogendheden daargelaten, zoo hebben Frankrijk, Engeland en Turkije gezamenlijk nagenoeg 230 000 strijders verloren. Lord Lansdowne schatte eenigen tijd geleden het verlies der Russen insgelijks op 230,000 man, maar er bestaat alle grond om te gelooven, dat deze berekening nog beneden de werkelijkheid gebleven is. Denkt men nu hierbij aan de sterfte aan boord der oorlogs- en transportschepen, en onder de arbeiders van verschillende soort, welke aan de legers verbonden zijn, hoedanigen zich in de Krim eenige duizenden bevinden, dan mag men aannemen, dat sedert den aanvang van den oorlog tusschen de 500- en 600,000 man omgekomen of voor de dienst ongeschikt geworden zijn.

— De geestelijkheid in Bosnie heeft van den patriarch van Constantinopel de belangrijke mededeeling ontvangen, volgens welke de sultan aan de Christenen het regt verleend, openbare posten te bekleeden; wijders dat elk onderscheid zal ophouden te bestaan, mits de Christelijke onderdanen militaire dienst verrigten.

— Uit Smirna wordt aan den *Times* geschreven dat de hitte aldaar zeer groot was; de toestand der hospitalen was evenwel bevredigend. De vrees voor de rooverbenden uit de omstreken was verdweenen. De briefschrijver meent aangaande deze roovers te weten, dat zij door Rusland werden aangemoedigd en dat die mogendheid tevens gehoopt had op een opstand van de Grieksche bevolking in de Levant. Alsdan zouden de roovers in guerillas herschapen zijn geworden.

BARBARYSCHE STATEN.

Extract uit een brief van Tripoli in Barbarije, dd. 16 Julij ll., aan een geacht handelhuis te Amsterdam.

»Het geheele land is in opstand. Men zegt, dat er hier eene Fransche interventie ingeroepen is; ons leger van 14 000 man is totaal verslagen en beroofd. Men vreest, dat de stad geplunderd zal worden. De Pacha heeft aan de consuls verklaard, dat hij niet meer in staat was het land te verdedigen. Men zal zoo veel mogelijk aan boord der schepen de wijk moeten nemen, om ten minste het leven te redden. Moord, roof en plundering zijn hier aan de orde van den dag.

— Uit Tripoli loopen de tijdingen tot 26 Julij. Zij onderrigten ons, dat de opstand der Arabieren volkomen geslaagd is en dat alleen de hoofdstad nog in de magt van den bey was. Het schijnt echter niet, dat zij hem willen verjagen, want zij moeten, zoo men zegt, de tusschenkomst des sultans en van de geallieerden tegen hem ingeroepen hebben, om herstelling van hunne grieven te verkrijgen.

NOORD-AMERIKA.

Uit het Wester halfrond is weinig belangrijks mede te deelen; wij trekken het hier kortelijk te zamen.

Men hield zich hoofdzakelijk met de geschillen met Spanje bezig. In eene openbare vergadering heeft de heer Jefferson Davis verklaard, dat hij bij de eerste de beste gelegenheid de vaan der Vereenigde Staten naar het eiland Cuba zal overbrengen en zich den toestand van oorlog, in welken de Europesche staten verkeeren, ten nutte maken. Men zeide, dat de minister Marcy de zaak nog in het minnelijke schikken wilde, maar dat de President tusschen hem en de politieke mannen der Zuidelijke staten weifelt. — Het rondgaand geregtshof te New-York heeft een scheepskapitein, die zich aan den handel in negers had schuldig gemaakt, tot eene boete van 1000 dollars en een en twintig maanden gevangenzetting verwezen.

— Het werven van volk voor het Engelsche vreemdenlegioen ondervindt al meer en meer tegenstand in de Ver. Staten. Behalve dat reeds een vaartuig met aangeworven Duitschers is achterhaald en te New-York opgebragt, moet ook de heer Stanley, secretaris van den Britschen consul, gearresteerd zijn, als beschuldigd van het in dienst nemen van krijgsvolk.

— De New-Yorksche bladen bevatten een berigt van het verbranden eens negers in Alabama. Hij had een blank meisje gedood en werd gevangen gezet. Hoewel er nu geen twijfel bestond, dat hij opgehangen zou worden, scheen deze straf den lieden uit den omtrek toch niet voldoende toe. Eene groote volksmenigte verzamelde zich voor de gevangenis, haalde den neger met geweld er uit, en verbrandde hem op eigen gezag, zonder voorafgaand verhoor.

— De moeijelijkheid tusschen het Washingtonsche cabinet en het Fransche gouvernement, ter zake van het arresteren van den Franschen consul te San Francisco, was nog steeds onvereffend; de heer Walewski eischt, dat de consulaire vlag met 100 schoten zal worden gesalueerd, doch vele leden van het Amerik. cabinet (waaronder de president) verzetten zich daartegen, uitgenomen de minister Marcy, die als voorbeeld van herstel aanvoert het gebeurde met den Spaanschen consul te New-Orleans.

— Men verhaalde te Washington, dat de Britsche gezant zich beleedigd had betoond wegens het beletten der afzending van recruten uit de Ver. Staten naar het tooneel des oorlogs in de Krim.

— Te New-York was eene vergadering in de open lucht van meer dan 10 000 personen gehouden, om zich te verzetten tegen het aannemen der wet op het verkoopen van sterken drank.

— Nadat de heer Barnum, zegt het *New-York Journal of Commerce*, eene winstgevende zaak met de tentoonstelling van kleine kinderen heeft gemaakt, wil hij thans iets dergelijks met meisjes en jonge jufvrouwen beginnen. Tot dit einde heeft hij premien van 5000 tot 10 dollars uitgeloofd, en de dames zullen de gedaguerreotypeerde portretten aan het Amerik. museum te New-York moeten inzenden, waar alsdan het publiek op 15 Oct. en volgende dagen het oordeel zal uitspreken.

— In weêrwil van den grooten tegenstand, dien de wet tot verbod van den verkoop van sterke dranken ondervindt, heeft het Wetgevend Huis in New-Hampshire haar met 213 tegen 60 stemmen aangenomen.

— In een brief uit San Francisco wordt de toestand van Californie volgender wijze kort zamengevat Nu en dan een moord, een diefstal, eene brandstichting, eene Lynch-strafoefening, en enkele echtscheidingen, overvloed van goud, veelbelovende oogst, overvoer van goederen, slappe handel, aanhoudende verlaging der huishuren en onbeschrijfelijke moeite om die te innen, ontzettende waardevermindering der grondbezittingen, toenemende bankroeten, ruimte van geld, dat ledig ligt uit gebrek aan zekere plaatsing en een algemeene roep over slechte tijden.

— Lola Montes, die zoo als men weet, naar Californie was gegaan, om er een zevenden echtgenoot te vinden, heeft dit Dorado verlaten, en zich den 6den Junij aldaar ingescheept naar Australie, aan het hoofd van eenen troep tooneelspelers.

AFRIKA.

Een noodlottig treffen van de Britsche troepen met de negers van de stad Malageak, op de Westkust van Afrika, heeft plaats gevonden. Het blijkt, dat eenig misverstand tusschen de kooplieden en de inboorlingen gerezen zijnde, eene Britsche magt van 150 man van alle rangen van het West Indische regiment te Sierra Leona, aan boord van H. M. schroefstoomschip *Teazer* naar Malageak gezonden werd, ten einde den handelaars hulp te verleenen. De *Teazer* ankerde den 22sten Mei voor de stad en stond, na een paar malen over de huizen der stad te hebben heengeschoten, den koning een uur toe, om zijne vergiffenis af te bidden. Na het verloop van anderhalfuur, debarkeerden de troepen en staken de Moskee, het paleis des konings en verschillende andere gebouwen in brand, zonder eenigen tegenstand te ondervinden. Uit hoofde der hevige hitte naar de booten terugkeerende, opende de vijand, van beide zijden der landingsplaats in hinderlaag liggende, een hevig vuur op hen en wondde vijf soldaten. Naar boord teruggekeerd, werd besloten Malageak in de asch te leggen en den volgenden morgen wierp de *Teazer* in de stad en omliggende boschjes schroot en bommen, waarna de troepen op nieuw zonder tegenstand landden en voorwaarts trokken. Eensklaps werd de kleine divisie van den kommandant van de *Teazer*, Nicolas, benevens de heer Dillet, particulier secretaris van den gouverneur van Dougan, door eene groote overmagt bestormd. De heer Dillet viel in de achterhoede, in het hoofd en linkerbeen gewond, terug; de kommandant Nicolaas ontving schoten in beide dijen en de sergeant majoor Scanton en verscheidene manschappen werden gedood. Kapitein Fletcher werd naar eene kleine modder- en zandbank, in de nabijheid der riviermonding teruggedreven, terwijl de luitenant Wylie gewond en vervolgens gedood werd. Vincent ontving een schot door het ligchaam, de betaalmeester Edwardes een kogel in het hoofd en het hart; de commissaris generaal Firt werd gevangen gemaakt en vele manschappen vielen van het vijandelijk vuur doorboord. Eene boot mogt het gelukken de *Teazer* te bereiken, maar de Pinas, met 30 of 40 man van wal stekende, liep vol water en kantelde om, door kogels doorboord. De soldaten verdronken, of werden door den vijand doodgeschoten dan wel afgemaakt, zoodra zij de bank der rivier bereikten. Van de 150 man van alle rangen, die gedebarkeerd waren, werden 72 gedood, 12 gewond of vermist en 9 gevangen genomen, doch sinds weder losgelaten. Het verschil met de inboorlingen is later eenigermate bijgelegd.

KAAP DE GOEDE HOOP.

Men leest in den *Zuid-Afrikaan* van 23 Julij:

De jongste overstroomingen in de Nederlanden, waarvan wij in vorige nommers eenige bijzonderheden hebben medegedeeld, hebben meer dan het gewoon bedrag van ellende te weeg gebragt, aan zulke rampen onafscheidelijk verbonden. Streken lands zijn bij die gelegenheid onder water geraakt, welke gedurende meer dan eene eeuw aan geene overstroomingen zijn blootgesteld geweest. De buitengewone uitgestrektheid van de ramp, heeft een geëvenredigd bedrag van ellende te weeg gebragt, en de verliezen van den landman, veeboer, vetweider en tuinman zijn zoo zwaar, dat de gewone bronnen van hulp, gouvernements onderstand en de bijdragen van onbeperkte liefdadigheid, niet genoegzaam zijn om zelfs in de eerste levens-behoeften van een aantal huisgezinnen te voorzien, die zich nog onlangs beroemen konden op al de gemakken, tot hunnen maatschappelijken stand behoorende.

Het is dan wanneer wij van volksrampen hooren, dat de waarheid: *alle menschen zijn broederen, de kinderen van denzelfden Vader:* tot onze harten doordringt. Zuid-Afrika is nimmer in gebreke gebleven die waarheid beoefenend te erkennen.

Toen Hamburg in de assche gelegd werd — toen Ierland en de hooglanden van Schotland, door hongersnood werden bezocht, — en toen, eindelijk, de weduwen en weezen der dapperen, die in de Krim sneefden, hunne smeekende handen uitstrekten, naar hun eigen land niet alleen, maar naar de geheele wereld, gaf de kolonie de Kaap de Goede Hoop ruim, hare beperkte middelen in aanmerking nemende. Met zulke proeven voor ons, zouden wij ons schamen vele bewijsgronden tot onze mede-kolonisten te rigten, als ware het noodig hen te overreden om de natuurlijke aandrift tot liefdadigheid te gehoorzamen. Wij willen van de omstandigheid niet eens gewagen, dat de lijders in de Nederlanden aan hen verbonden zijn door de banden van een en dezelfde afkomst, want zij hebben getoond dat zij medelijden hebben met de lijders van alle landen onder de zon en geen onderscheid maken tusschen Jood en Samaritaan.

Eene inschrijving ten behoeve van de lijders door de overstroomingen in de Nederlanden, werd eenige dagen geleden geopend op het kantoor van den heer *O. J. Truter*, in de St. Georgestraat, alwaar een committee gevormd is ter ontvangst en overzending der bijdragen naar het tooneel van ellende. Afschriften der inteekenings-lijsten zullen geplaatst worden in de banken en bij de voornaamste boekverkoopers. Het co mittee heeft besloten geene inteekenings-lijsten rond zenden. Zij verlangen niet te bedelen, maar enkel gelegenheid aantebieden om den ellendigen hulp te bi den. Zij die zich daartoe genegen gevoelen, word verzocht indachtig te zijn, dat de inschrijving spo gesloten zal worden, om dat hulp, zal die van waa wezen, tijdig behoort te zijn. Laat onze leus zijn *bis dat qui cito dat* — »bij die spoedig geeft, geeft du bel."

BRITSCH INDIE.

Dagbladen van Calcutta, tot den 25sten Augus loopende, behelzen het volgende omtrent den in Santhal districten uitgebroken opstand, waarvan w bereids in ons No. 70 gewaagden.

Niettegenstaande de krachtigste maatregelen is het h bestuur nog niet mogen gelukken, deze oproerige b weging te dempen. De krijgswet is afgekondigd en e groot aantal oproerlingen is omgekomen.

Naar luidens een schrijven van de *Englishman* v 25 Augustus ruimden de Santhals de open en bebouw landstreken en trokken zich in hunne ontoegankelijk bosschen, waaruit het onmogelijk is hen te verjagen terug. Dagelijks geven zich vele muitelingen over terwijl nog meerderen worden gevangen genomen; e aantal van meer dan 100 gevangenen bevindt zich i het kamp.

De Bombay *Times* van 11 Augustus behelst, omtre den opstand, nog het navolgende:

Uit eene telegrafische dépêche van Calcutta 29 Julij vernemen wij, dat Rajmahal door de Santhals geplun derd is, en de Europeanen aldaar zich in een mosk hebben gebarricadeerd. Honderd en vijftig dorpen zij door de bergbewoners verwoest en het land is m mannen-, vrouwen-, en kinderlijken, die deerlijk ve minkt zijn, als overdekt. Verschillende schermutselin gen hebben tusschen de rebellen en het 56ste Reg ment plaats gevonden, waarbij eerstgenoemden met ee groot verlies op de vlugt gedreven zijn De aankom der militaire magt heeft de Mahomedaansche bevolki er toe aangezet, zich mede tegen de Santhals te verkla ren en een vijftigtal hunner is bereids door eerstge noemden gevangen gemaakt.

— De *Straits Guardian* van 8 September deelt med dat te Singapore brieven waren ontvangen, dat he rapport der commissarissen, belast met het onderzoe der tegen sir James Brooke ingeleverde klagten, te eenemale ten gunste van genoemden heer is uitgevalle en daar ter plaatse algemeene blijdschap verwekt heeft.

— De bekende botanist, de heer Robert Fortune is er in geslaagd, zeventien, in de kunst van zwarte thee te vervaardigen zeer ervaren, Chinezen voor de theeplantingen der Oost Indische compagnie in de Noordwestelijke provincien van Indië aan te werven.

AUSTRALIE.

In de *Argus* vindt men het volgende berigt uit Maryborough, onder dagteekening van 17 Junij:

Een hevige twist is tusschen de goudgravers en het Iersche of liever Tipperarysch gepeupel ontstaan, welke, naar men vermeent, meer menschenlevens zal kosten dan de onlangs te Ballarat plaats gevonden hebbende oneenigheden. Een Ier uit Canada, John M'Crae genaamd, eischte een stuk grond, door eenige inboorlingen van Tipperary tot beweiding gebezigd Aangemaand dien grond te verlaten, werd zulks door M'Cra geweigerd. Eindelijk stemden partijen toe het geschi door dading te doen uitwijzen en de uitspraak luidd ten gunste van M'Crae. Toen deze nu van zijn eigendom bezit wilde nemen, werd hij door de Ieren me knuppels aangevallen en tot de vlugt genoodzaakt. De aanvallers, niet te vreden met zijn aftogt, vervolgde hem en eindelijk zag M'Crae zich tot behoud van zij leven verpligt een pistool, hetwelk hij bij zich droeg, af te vuren, ten gevolge waarvan een man, Robinson genaamd, ligt in het gelaat gewond werd. Dit wekte de woede der Ieren op en dreef hen tot dolzinnigheid. Zij wierpen zich op M'Crae, namen hem gevangen en maakten aanstalten hem op de plaats zelve op te hangen. Ondertusschen kwamen eenige, onderrigt der zaak bekomen hebbende, personen tusschen beiden en bewerkten, dat M'Crae aan het geregtshof, als l es ·huldigd op den bovengenoemden William Robinson geschoten te hebben, zoude worden overgeleverd. Den volgenden dag, Zaturdag, trok een troep van meer dan 3000 mijnwerkers uit, om de mannen van Tipperary ten onder te brengen. De meesten waren met geweeren en pistolen gewapend, terwijl de overigen schoppen, knuppels en wat hun onder de hand viel medevoerden. Na eene monstering, trokken zij naar de plaats, waar de oneenigheid ontstaan was en namen al de Ieren, die het grootste aandeel in de vervolging van M'Crae gehad hadden, gevangen.

Een gedeelte hunner, ten getale van omstreeks 1500, trok alsnu met de gevangenen naar Maryboroughkamp, gaven de gevangenen aan de authoriteiten aldaar over en eischten de loslating van M'Crae. Naardien verscheidene getuigen aanwezig waren, die verklaarden dat M'Crae alleen ter wettige zelfverdediging zijn pistool had afgevuurd, werd deze onder borgtogt losgelaten en het onderzoek der zaak tot den volgenden Dingsdag uitgesteld. Hierop trok de troep, na driewerf de magistraten te hebben toegejuicht, naar de Alma, met weinig vriendschappelijke gevoelens voor de mannen van Tippenrary, die aldaar woonden, bezield. Dien nacht kwam het echter nog tot geen dadelijkheden. Des Zondags liep het gerucht van een plaats gevonden hebbende vechtpartij tusschen 200 Tipperaryers en een troep mijnwerkers. Zeker echter is het, dat eerstgenoemden uit al hunne kwartieren oprukken. Van Berdigo en Bellarat zijn versterkingen gezonden en de krachtigste maatregelen worden door hen genomen, om alle hunne beschikbare magt bijeen te brengen. De meest vijandige gevoelens heerschen tusschen de beide partijen, zoodat men vreest, dat het reeds voorgevallene slechts als een begin van grootere onheilen moet beschouwd worden.

Latere berigten van Maryborough, in den *Argus* van den 25sten Junij voorkomende, melden, dat geene nieuwe oneenigheden zijn voorgevallen. De partij van Tipperary moet, op aandringen van twee hunner zeer invloedrijke hoofden, besloten zijn, voorloopig alle beslissing hunner grieven tegen de magtige mijnwerkers op te geven.

Ingezonden Stukken.

De Maatschappij tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indië.

Onder de instellingen ten algemeenen nutte, die door de zorg der maatschappij in de laatste tijden het daglicht zagen, neemt wel de volks-leesbibliotheek, door hare gunstige voortgang en vooruitgang, eene voorname plaats in. Om hierover te kunnen oordeelen, wordt hierondervolgend een staat aangeboden, waaruit men zal kunnen ontwaren, dat met geringe middelen te dien opzigte reeds veel is verrigt, en het vooruitzigt bestaat van langzamerhand den gunstigen toestand dier bibliotheek nog hooger te zullen kunnen opvoeren.

Naauwelijks een jaar bestaande, telt de bibliotheek reeds 627 boekwerken, die hetzij als geschenken aangeboden, dan wel door aankoop verkregen zijn, en het getal harer lezers klom van Augustus 1854, wanneer zij eerst geopend is, tot Junij 1855, van 10 tot 52, waardoor ten klaarste bewezen wordt, dat er behoefte aan die inrigting bestond en daarvan door velen reeds een gretig gebruik wordt gemaakt.

Het doel der maatschappij met deze inrigting, namelijk opwekking tot leeslust, ter beschaving van geest en verstand onder die volksklasse, wier middelen haar niet vergunnen daarvoor groote, ja zelfs geringe uitgaven te doen, is dus reeds grootendeels bereikt, dan tot hare instandhouding moet nog meer gedaan worden. Van hare zijde heeft de maatschappij dan ook thans ƒ 60 's maands tot dat einde toegestaan. De commissie voor de volks-leesbibliotheek wordt daardoor in staat gesteld nieuwe aankoopen van boekwerken te bewerkstelligen, die reeds hebben plaats gehad, terwijl zij steeds hoopt, dat belangstelling in deze zoo nuttige inrigting velen voortdurend zal nopen, de bibliotheek door boekgeschenken te verrijken, waartoe zij haar in de algemeene welwillendheid blijft aanbevelen.

Dan terwijl de maatschappij langs dien weg velen in staat stelt *gratis* hun leeslust te voldoen, alzoo slechts eene zeer geringe bijdrage, niet te bovengaande ƒ 1,30 's maands, van die lezers, welke haar eigenwillig aanbieden, wordt aangenomen, tracht zij tevens op andere geschikte wijzen de zedelijkheid te bevorderen, en hieronder mag wel gerekend worden, het heropenen der meisjesschool te Bazar Baroe, onlangs plaats gehad hebbende, staande die school thans onder de leiding van mevrouw de weduwe *Ebell.* Reeds is zij eenigermate in werking en belooft goede uitkomsten.

Ook aan deze inrigting zijn groote kosten verbonden en het laat zich zeer goed begrijpen, dat de daarvoor gevorderde toelagen de maatschappelijke inkomsten moeten uitputten, hetwelk werkelijk het geval is, zoodat zij die niet dan met moeite kan bestrijken, vooral daar door de aanhoudende mutatiën van het publiek, meestal het gevolg van het vertrek van leden naar elders, die inkomsten een gevoeligen knak ondergaan, waarom het te wenschen zoude zijn, dat ter dezer plaatse meer nieuwe leden toetraden, om daardoor de maatschappij in staat te stellen van lieverlede in ruimere mate aan het doel harer instelling te beantwoorden.

Om nu dat toetreden te bevorderen, wordt het niet onnuttig geacht, het publiek meer bekend te maken met hetgeen de instelling nu sedert vier jaren van haar bestaan heeft gewrocht, gelijk ook met den aard der instelling zelve.

Van de vele bij de maatschappij ingediende en overwogen plannen, zijn tot stand gekomen:

1°. *Eene school voor meisjes*, die reeds op de gouvernements scholen het lager onderwijs hebben genoten, met het doel om het onderwijs voort te zetten en de leerlingen tot handenarbeid op te leiden.

2°. *Eene volksleesbibliotheek*, waarover wij in de gelegenheid waren hierboven eene gunstige melding te maken.

3°. De uitschrijving eener prijsvraag: *over het nuttige en vereerende van den ambachtsstand*, ten einde het bekroonde antwoord in het Bataviaasch Maleisch onder de gemeente te verspreiden.

Hierop zijn bij de maatschappij vijf antwoorden ingekomen, doch geen derzelven is, na eene naauwgezette beoordeeling, geacht bekroond te kunnen worden, waarom het weder uitschrijven dier prijsvraag eerstdaags zal plaats hebben.

4°. De uitschrijving eener prijsvraag: *over het onderwijs der Javanen, en welke verbeteringen daarin gebragt kunnen worden.*

Het eenige hierop ingekomen antwoord, nader gebleken te zijn van den weleerwaarden heer Ds. *Brumund*, is de bekrooning met de dubbele gouden medaille en eene som van ƒ 1000, daarvoor uitgeloofd, waardig geacht. Het stuk wordt ter perse gelegd en zal ter gelegener tijd den leden worden toegezonden.

De plannen, nog bij de maatschappij in overweging, hebben betrekking tot verbetering van het lot der Europeesch-Indische volksklasse en hare zoo verstandelijke als maatschappelijke ontwikkeling, alsmede tot het onderwijs der Inlanders. Het oprigten eener nijverheidsschool, dat van eene spaarbank, het uitgeven van leesboekjes in de Inlandsche talen en meer andere onderwerpen van algemeen nut zijn ter sprake en mogen vroeger of later verwacht worden.

Dan om dit alles in stand te houden of nog tot stand te brengen, behoeft de maatschappij geldelijke middelen, die niet verkregen kunnen worden dan door een ruim aantal leden. Voor het tegenwoordige kan zij derhalve niet dan zeer langzaam werken en dat alleen nog met het in het oog houden van de uiterste spaarzaamheid. Het laatste moet in alle gevallen steeds hare bedoeling blijven, doch eene spoediger, meer afdoende werking zou gewis op den voorgrond staan, indien zij over ruimere middelen kon beschikken.

De maatschappij is bij gouvernements besluit van 2 November 1853, n°. 2, erkend en bij hetzelve wordt haar bescherming toegezegd.

Hare inrigting is zoo eenvoudig mogelijk, zoo als uit de volgende korte trekken blijkt.

Haar doel is om *tot Nut van het Algemeen* in Nederlandsch-Indië, overeenkomstig christelijke beginselen werkzaam te zijn.

Zij mengt zich niet in godsdienstige of staatkundige zaken.

Ieder, welke godsdienst hij belijde, kan tot lid worden aangenomen.

Men meldt zich daartoe schriftelijk bij den secretaris der maatschappij aan.

De aanneming tot lid geschiedt bij ballotage in de algemeene vergadering.

De contributie bedraagt niet meer dan één gulden 's maands.

De bestuursleden zijn verpligt om de twee jaren af te treden.

Vier malen 's jaars heeft er eene algemeene vergadering plaats. Te voren worden de punten, waarover gehandeld zal worden, den leden medegedeeld.

Alle besluiten worden met volstrekte meerderheid van stemmen genomen.

Tot het uitbrengen eener stem wordt tegenwoordigheid in de vergadering vereischt.

Alle benoemingen tot leden van het bestuur, van commissiën, enz., geschieden bij stemming met gesloten briefjes.

Van iedere blijvende commissie heeft een lid, als afgevaardigde, zitting in het bestuur.

Alle reglementen worden aan de goedkeuring der algemeene vergadering onderworpen (*), hebbende het algemeen beginsel der wetten de strekking, dat aan het bestuur hare handhaving en de leiding der zaken is toevertrouwd, terwijl de contrôle en de beslissing omtrent alles aan de algemeene vergadering wordt toegekend.

Na deze korte uitweiding over het doel, de werking en de inrigting der maatschappij, over hetgeen zij reeds verrigt heeft en nog wenscht te verrigten, over hare behoefte daartoe, hopen wij, dat menigeen die deze regels leest, daardoor aangemoedigd zal worden toe te treden tot eene instelling, wier nut boven allen twijfel verheven is en wier werken eenmaal voor het verste nageslacht onvergankelijke zedelijke gedenkteekens zullen zijn.

***

*) Art. 1, 2, 4, 5, 7, 12, 22, 25, 26 en 32 der wetten van de maatschappij.

STAAT van het aantal lezers, der verstrekte boekwerken en geldelijke verantwoording van de Volks-leesbibliotheek der Maatschappij: *tot Nut van 't Algemeen in Oost Indië*, van 1 Aug. 1854 tot ultimo Junij 1855.

NAMEN.	Aantal Lezers.	Verstrekte Boekwerk.	ONTVANGSTEN. Vrijwillige Bijdragen.	ONTVANGSTEN. Uit de kas der Maatschappij.	UITGAVEN. Toelage aan den Bibliothecaris.	UITGAVEN. Administratie kosten.	UITGAVEN. Aankoop van Boeken.	AANMERKINGEN.
1854. Augustus.	10	48	ƒ 197,30	ƒ 600,—	ƒ 240,— a.	ƒ 155,30	ƒ 198,97	a. Hoewel de bibliotheek eerst met Augustus geopend is, zijn echter de bemoeijenissen van den bibliothecaris sedert 1 Maart wel van dien aard geweest, dat hij de gewone toelage mogt vorderen, terwijl ook het locaal van dien tijd ter beschikking der commissie is geweest.
» September.	24	136	2,60		40,—			
» October.	31	248	2,60		40,—			
» November.	34	253	2,60		40,—			
» December.	41	320	2,60		40,—			
1855. Januarij.	43	351	3,90	ƒ 200,—	40,—	ƒ 25,—		
» Februarij.	45	387	3,90		40,—			
» Maart.	48	396	3,90		40,—			
» April.	47	392	6,—		40,—			
» Mei.	48	401	4,90		40,—			
» Junij.	52	469	4,90		40,—			
	423	2401	ƒ 234,—	ƒ 800,—	ƒ 640,—	ƒ 180,30	ƒ 198, 97	
Gemidd. 's Mds.	35	200	Tot. ontv.	1034,—		Tot. uitgegev.	1019, 07	
						Pr-saldo 1 Jul.	14,113	
				ƒ 1034,—			ƒ 1034,—	

Batavia, 1 Julij 1855.

De Commissie voor de Bibliotheek,
Namens dezelve,
De Secretaris, VAN HEEKEREN.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum.*	*Naar*
Septemb. 22	Nederlandsch	Ridderkerk.	A. H. Pisant	Batavia.	22 Sept.	Rotterdam.
» 23	Amerikaansch.	Thower.	Switt	»	22 »	Padang.
» 24	Deensch	Denemarken	N. Mogensen	»	23 »	Bordeaux.
» —	Britsch	Celestial	J. Raymur	Canton	23 Aug.	Londen.
» —	»	Rival	N. Vowell	Singapore	3 Sept.	Liverpool.
» —	»	Caticopea	Harmer	»	4 »	Mauritius.
» —	»	Rhanschau.	J. E. Bilton	China	22 Aug.	Bombay.
» 27	Noorw.	Aegir	David Burno	Batavia	26 Sept.	Sydney.
» 28	Amerikaansch.	Revenue	P. Howes	Port-Phillip	31 Aug.	Batavia.

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum.	*Vlag.*		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum.*	*Agenten*
September 26	Nederl. Indisch	stoomb	Langan Lamongan	J Prins	Samarang	25 Sept.	Maclaine, Watson en co.
» —	» »	schoen.	Blinjoe Srie Boelan	Tan Tieboe	Muntok	15 Sept.	Gezagvoerder.
» 27	Nederlandsch	bark	Nagasakie	F. S Bunnemeijer	Pecalongan	23 Sept.	van Ommeren, Rueb en co.
» —	Nederl. Indisch	schoen.	Kim Teksin	Kwee Tjoengsin	Palembang	10 Sept.	Gezagvoerder.
» —	» »	»	Batavia.	Giam Liangsoeij	Indramayo	25 Sept.	D. N. Buys en co.
» 28	Nederlandsch	schip	Amsterdam		Melbourn.		B. Kopersmit en co.
» 29	»	bark	Christina Agata	Visser	Amsterdam		Maclaine, Watson en co.
» —	Engelsch	»	West.		Londen		Martin, Dyce en co.
» —	Nederlandsch	»	Formosa		Rotterdam		van Ommeren Rueb en co.
» —	»	»	Anjer		Amsterdam		Paine, Stricker en co.
» —	Nederl. Indisch	»	Almansoor.		Indramayo		Coulster.

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum.	*Vlag.*		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar*
September 27	Nederl Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	J. Prins	Soerabaya.
» —	Nederlandsch	bark	Colombine	Andresen	Sydney.
» —	»	»	Henriette Elisabeth Susanna.	C. van Veen	Tagal.
» —	Nederl. Indisch	schoen.	Indramaijo	Tan Tjing Tjoan	Soerabaya.
» 28	Z. M.	stooms.	Batavia	luit t/z. 1 kl. J. E. de Man	Cheribon.

In lading liggende Schepen te *Batavia*

Vlag.		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsch	schip	Hellevoetsluis	W. J. Vos.	Nederland	G. Suermondt en co.
»	bark	Amerika	F. Ruiter	»	»
»	»	van Bosso.	W. van der Hoeven.		»
»	»	Nederland.	F Ruiter	Anjer Wynkoopers baai.	»
»	bark	Flora	van der Wijk		B. Kopersmit en co.
»	»	Generaal de Steurs.	F. Fokkens.	Rotterdam	Maclaine, Watson en co.
»	fregat	Kandanghauer.	W. Zeeft	Amsterdam via Pangool.	Hasger en Schuurman.
»	bark	Vrye Handel*	D. van Kotwich		P Landberg en Zoon.
»	fregat	India*	d'Arnand Jerkens.	Rotterdam	Reynst en Vinju.
Nederl. Indisch	»	Naga Laut*.	J. Winter	Samarang	John Pryce en co.
» »	»	Fathoor Rachman	Said Alhadie	Banka.	Coulster.
» »	»	Fulkus Soeoot	Sech Ismail.	Padang	»
» »	brik	Atiat Tul Wadoet.	Almanie.	Tagal	»
» »	bark	Alanoer	Sech Said.	Samarang	»
» »	schoen.	Rosalie.	Bapa Brodjo		H. E. Levert.
» »	bark	Kalimantan	Lie Boenkien	Samarang en Banjermassing.	D. N. Buys en co.
» »	»	Fathool Mobark.	Hadjie Taip	Cheribon en Tagal.	»
» »	»	Arief Banjermassing.	Mohamat Arief	Soerabaya	»
» »	»	Balheer.	Mohamad Semoer.	Samarang en Banjermassing.	»
» »	»	Becht Mastora.	Said Alhabassy	Soerabaya	»
» »	schoen.	Batavia	Giam Liangsoeij		»
Engelsch	bark	Alverton*	Clarkson.		Maclaine, Watson en co.
»	»	Bernica*	Jarmin	Golf van Perzie	»
»	»	Gallant	Black		Hughan.
»	brik	Shamrock*.	R. L. Keys	Australia	Pitcairn, Syme en co.
»	»	Fair Jasmanian*	Wolfe	»	»
»	schip	Juliet	A. Mc. Intgre.	Singapore	»
Zeewd. clipper	schip	Robert Dickson*	B. Hjarne		»
»	brik	Ariel*	Aberg	Bremen	Meinsdorff, Wilmans en co.
Amerikaansch.	clipper schip	Bonita	Hatch.	Havre.	Paine, Stricker en co.
Fransch	schip	Chandernagor.	H. Hult.	Nantes	G. Suermondt en co.
»	schip	Auguste George.	S Monnier.	Havre.	»
»	»	Michel Montagne.	Gachet		Busing Schröder en co.
Hamburgsch	brik	Auguste Kaufmann*	R. H. Weiland	Singapore en Calcutta	C. Behn en G. Kinder.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een *.

Aangekomen schepen te *Soerabaya*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept. 19	N. I.	kotter Little Tot	Katjoong	Pasoeroean.
» 20	»	schoener Anis	Sech Bahasoan.	Samarang.
» —	»	bark El Machlaar.	Sech Segaf.	Batavia.
» —	Eng.	bark Tair Barbadian	F. Mc Gnig	Singapore.
» 21	Ned.	schoener Anna Johanna.	Valberg.	Batavia.

Vertrokken schepen van *Soerabaya*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept 18	N. I.	Ellen.	J. C. Lebert	Samarang.
» 19	»	Bintang Timor	Said Machmboh	Grissee.
» 20	Ned.	Adelaar	L. A. J. Boulet	Ned. v. Bat.
» —	»	Julie.	P. F. Ryken	Ned. v. Tag.

In lading liggende Schepen te *Soerabaya*.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	bark	Stad Leyden	C. C. Ruige.		van Eck en co.
»	»	Timor	F. Agema		Fraser, Eaton en co.
»	»	Elise Henriette.	J. F. Detering.		»
»	bark	De Amstel	H. H. Rademaker		Hoekstra. Gijsing en co.
»	»	Vice Admiraal Gobius.	A. A. van der Linden.		B. J. van Eck en co.
»	schip	Soerabaya	A. M, Swarts.		
»	»	Oost India Pakket	B. Bakker		P. Kervel en co.
»	brik	Mathilda	B. van Olst		Schimmelpenninck en co.
»	bark	Gouv. Gen. Duymaer van Twist	C. E. Hoeksma.		Fraser Eaton en co.
»	»	Almonde.	H. G. Surie.		W. Cores de Vries.
»	schip	Koning Willem II	L. R Giezen		
»	bark	Tryntje Fenna.	J. F. des Ruelles.		
»	»	Ystroom.	P. J Detering		
»	»	Ternate.	F. van der Pol.		W. Cores de Vries.
Nederl. Indisch	»	Fatal Maän.			
» »	»	Aderaak.	Hadjie Samsodin		
» »	»	Kiem Ingseeh.	Ho Kongpoei		
» »	schoen.	Masshoer.	Said Alie		
» »	»	Anis	Sech Bahasoan		
» »	schoen.	Isabel.			
» »	»	Djaleha.	Hoesin Samsodin.		
» »	bark	Goansien	Oey Ankie.		
» »	»	Atiat Rachman	Sech Bahasoan		
» »	schoen.	Julie.	A. Couteron		
» »	bark	Djelanie	Said Alie.		
» »	bark	El Machlaar	Sech Segaf		
» »	stooms.	Java.			
Deensch	brik	John.	J. F. W. Looft		Adam en co.
Bremer	»	Louisa Caesar.	C. Muller		»
Balisch	schoen.	Ardjoeno.	Kwa Sam.		

Aangekomen schepen te *Indramayoe*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept. 20	N. I.	bark Atiat Toelrachman.	Sech Bafadal.	Batavia.

Vertrokken schepen van *Indramayoe*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 18	N. I.	bark Cecile.	Sech Soenkar.	Banka.
» 19	»	bark Maijmoon.	Said Kassim.	»

Aangekomen schepen te *Cheribon*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept. 16	N. I.	Hing Goan	Lim Yoehok.	Riouw.
» —	»	brik Fathoor Hair	Said Abdulla.	Batavia.
» 19	Ned.	bark Egmond en Hoorn.	A. Glazener.	Tagal.
» 21	N. I.	bark Eldjoesoor	Sech Achmat.	Sumanap.
» 22	»	bark *Zwerver*	D. A. Koekelies	Batavia.

Vertrokken Schepen van *Cheribon*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 18	N. I.	bark Hing Goan	Lim Yoehok.	Riouw.
» 19	»	brik Atiat Tulwadoet.	Said Abbobakar	Batavia.
» 20	»	bark Anette	Lim Kiang.	Pontianak.
» —	»	Tandjoong Pienang	I. Pik-I.	Riouw.

Aangekomen schepen te *Tagal*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept. 17	N. I.	bark Goanlie	Lo Sientjiang.	Riouw.
» 19	»	bark Hing Goan	Lim Yoehok.	Cheribon.
» 21	Ned.	bark Albatros	K. P. Haasnoot.	Batavia.

Vertrokken schepen van *Tagal*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 18	Ned.	bark Egmond en Hoorn.	A. Glazener.	Nederland.
» 20	N. I.	bark Hing Goan	Lim Yoehok.	Samarang.
» 21	»	bark Goanlie	Lo Sientjiang.	Grissee.

Vertrokken schepen van *Pekalongan*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 10	N. I.	bark So-oethan	Sech Banseer.	Batavia.
» 11	»	brik Tartar.	Tan Ingok.	»
» 14	»	schoener Argo	Massingham.	Soerabaya.
» 22	»	schip Nagasakie	Buinemeijer.	Ned. v. Bat.

Aangekomen Schepen te *Pasoeroean*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept. 17	N. I.	kotter Little Tot	Katjoong	Soerabaya.

Vertrokken Schepen van *Pasoeroean*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 18	N. I.	kotter Little Tot	Katjoong	Soerabaya.

Aangekomen schepen te *Banjoewangie*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept. 11	Ned.	schip Amstel	Rademaker	Amsterdam.

Vertrokken Schepen van *Banjoewangie*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 8	Z. M.	st. Adm. van Kinsbergen.	lt. t/z. 1 k. Ostie	Makassar.
» —	Ned.	schoener Julie	A. Couteron	Soerabaya.
» 12	»	schip Amstel	Rademaker	»

Vertrokken schepen van *Sumanap*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept. 11	Ned.	bark Charlotta	J. M. Sebele	Cheribon.
» 12	N. I.	bark Eldjoesoor	Sech Badiala.	Frigie.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met de N. I. [illegible]: Mejufvrouwen S. M. Stadt. — A. Stokkel.

Met de Zweed. brik [illegible] de heer M. C. Choon met 3 kinderen.

Met het N. I. stooms. *Langon Lemongan*: de heer van der Hoeve. — du Peron. — [illegible]

Met de N. I. schoener [illegible] troepen.

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met de N. I. stooms *Koningin der Nederlanden*: de heeren *J. P. H. Basting* en *familie*. — *L. J. Pieters*. — *P. Nuijts*. — *A. F. Lecouteux*. — Z. M. troepen.

Met Z. M. stooms. *Batavia*, aan boord hebbende de schout-bij-nacht kommandant van Z. M. seemagt in O. I., en inspecteur der marine, en adjudant; luitenants ter zee 1e kl. *Kemper* en *J. Groll*, en dirig offic. van gez. Smit.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia *van den* 21 *tot en met den* 22 *September* 1855.

AANVOER.

Van Passilian per praauw sampang gez. Kadoen.

230 pic. rijst. *Lie Tiang.*

Van Mauk per praauwen sampang gez. Moekidien.

270 pic. rijst. *Sang Bo.*

Van Tjicao per praauwen sampang gez. Hamica.

200 pic. rijst. *E. Bedier.*

Van Tjielangkap per praauwen sampang gez. Ratiam, Kastina en Aswan.

80 kradj. suiker. *Kreglinger Dummler en co.*

Van Indramaijoe per praauw sampang gez. Boijong.

252 pic. rijst. *Tjio Eng.*

Van Indramaijoe per praauw sampang gez. Sapie.

280 pic. rijst. *Tan Soekwie.*

Van Indramaijoe per praauw sampang gez. Jan.

252 pic. rijst. *Oeij Tjie.*

Van Cheribon per praauw sampang gez. Sirodja.

140 st. buffelhuiden. *Poekong.*

Van Indramaijoe per praauw sampang gez. Doel.

252 pic. rijst. *Tan Agiok.*

Van Indramaijoe per praauw sampang gez. Kanteng.

252 pic. rijst. *Tjio Eng.*

Van Indramaijoe per praauw sampang gez. Oesoep.

252 pic. rijst. *Kwee Akiok.*

Van Soerabaya en Samarang per ned. ind. stoomb. *Banda*, gez. Schmidt.

7 kn. koopmanschapp. uit het entrep. van Soerabaya *Busing Schröder en co.*
1 kt. chocolaad. 4 do. conservis. 1 do. karwatsen. *L. Platon.*
1 kt. koperwerk. *Mohamad Akiel.*
6 bn. madapollams. *Morgan Melbourn en co.*
60 st bereid leder. *Tan Iklong.*
30 m. java sigaren. *A. van Pers.*
70 pic. aardappelen. *Order.*
En gouv. goederen.

Van Sumanap en Grissee per ned. ind. schip *Tulken So-eot*, gez. Sech Ismail bin Alminie.

voor Padang.

91 corg. sarongs. *Order.*
465 koij. zout. *Gouvernement.*

Van Amsterdam per ned. schip *Helvoetsluis*, gez. W. J. Vos. agt. G. Suermondt en co.

105 kn. koper. 31 vn. spijkers. *N. H. M.*
1 partij touwwerk. *Gouvernement.*
2 kn. kramerijen. *Gumprich en Straus.*
41 kn. kramerijen. *Bahre en Kinder.*

Van Riouw en Singapore per ned. ind. bark *Patahool Mabarak*, gez. Hadjie Tait.

300 pic. gambier. 200 do. lepeltjes. 28 ps. stale pannen. 13 pic was. *Gezage.*
4000 sing planken. *Order.*

Van Londen per ned. schip *Flora*, gez. van der Wijk. agt. B. Lopersmit en co.

250 tonn. steenkolen. *Agenten.*
250 vn. bier. *Metzendorff Wilmans en co.*
7 coll. koopmanschapp. *Martin Dyce en co.*
4 coll. koopmanschapp. *Burt Myrtle en co.*
4 coll. koopmanschapp. *Fraser Eaton en co.*
100 ijzere potten. 20 coll. diversch. *Hunter Houghton en co.*

Van Stockholm via Melbourn per schip *Ariel*, gez. Aberg. agt. Metzendorff Wilmans en co.

2721 stav. en boss. ijzer. 200 kn. en tobb. staal. *Agenten.*

Van Liverpool per Eng. schip *Indiana*, gez. A. H. Iotjoe. agt. Pitcairn Syme en co.

211 coll. manufact. *Mc. Ewen en co.*
92 coll. manufact. 2 do. machinerien. 15 tonn. steenkolen. 4502 stav. ijzer. 640 boss. ijzer. *Agenten.*
2444 stav. ijzer. 40 boss. ijzer. 160 blokk. lood. 8 kn. bladkoper. 1 vat spijkers. 2 vn. hagels. 2 do. ijzerwerk. 128 coll. manufact. 400 kn. bier. 20 do. porter. 200 do. [illegible]. *Martin Dyce en co.*
18 coll. manufact. 1 wagen. *Adam en co.*
145 coll. manufact. 351 do. aardewerk. *Anderson Tolson en co.*
82 coll. manufact. *Burt Myrtle en co.*
1 coll. manufact. 35 do. aardewerk. *Maclaine Watson en co.*
71 coll. manufact. 5 do. rijtuigen. 40 do. vilt. *Morgan Melbourn en co.*
170 coll. manufact. 4 do. glaswerk. 36 do. koralen. *Bahre en Kinder.*
1 coll. manufact. *Gumprich en Straus.*
4 coll. manufact. *Hunter Houghton en co.*
21 coll. koralen. *Tolken Vogel en co.*
1 coll. manufact. *E. Moormann en co.*

Lading voor Singapore.

39 coll. touwwerk. 50 do. bladkoper. 4 do. spijkers.

UITVOER.

Naar Boston via Padang per Amer. schip *Homer*, gez. S. Swett. agt. Maclaine Watson en co.

Lading van Samarang.

50 pic. rotting. 75 $^{33}/_{100}$ do. gomelastiek. 154 $^{32}/_{100}$ do. staartpeper. *Mc. Neill en co.*

Lading van Batavia.

50 pic. rotting. 251 $^{80}/_{100}$ do: tin. 43 do. gomelastiek. 48 do. gutta percha. 500 do. padang koffij. 49 do. notenmuscaat. 5 do. foelie. 37 do. koffij. 139 pakk. goeniezakken. *Agenten.*
41 bn. stroozakken. *Paine Stricker en co.*
101 pic. sapanhout. *Po Paijko.*

Naar Nederland via Samarang per ned. schip *Anna*, gez. P. A. Kleijnenberg. agt. G. Suermondt en co.

60 pic. rotting. 250 do. tin. 1000 do. koffij. *N. H. M.*
En lading voor Soerabaya. Zie Java-Bode dd. 15 Sept., 1855 no. 74.

Naar Nederland via Samarang en Soerabaya per ned. schip *Wilhelmina Catharina*, gez. N. M. Oudshoorn de Groot Stiffrij. agt. Maclaine Watson en co.

450 pic. tin. 200 do. rotting. *N. H. M.*
220 kn. manufact. 3 do. hoeden. 7 do. provisien. 50 hammen. 1 kt. kwartiermutzen. *Aan boord gebleven lading van Nederland.*
Zie verder lading voor Samarang en Soerabaya. Java-Bode dd. 19 Sept., 1855 no. 75.

Naar Nederland via Samarang per ned. schip *Jacoba Christina*, gez. J. C. Berk. agt. Haager en Schuurman.

96 coll. provisien. 1 bl. kurken. 5 ks. likeuren. 1 kt. bitter. 2 kn. chocolade. 100 vs. boter. 50 kazen. *Aan boord gebleven lading van Nederland.*
250 pic. tin. 50 do. rotting. *N. H. M.*
Zie verder lading voor Samarang. Java-Bode dd. 15 Sept., 1855 no. 74.

Naar Nederland via Samarang en Soerabaya per ned. schip *Jonge Jan*, gez. van Hoogstraten. agt. Landberg en Zoon.

Met Lading voor Samarang en Soerabaya. Zie Java-Bode dd. 19 Sept., 1855 no. 75.

Naar Nederland per Eng. schip *Victorij*, gez. Henrij Steppens. agt. Maclaine Watson en co.

Lading van Soerabaya.

1000 ps. koehuiden. 6133 pic. suiker. 47 do. cassia. *Ruyl Cramer en co.*
139 pic. rotting. *Fraser Eaton en co.*

Lading van Batavia.

50 legg. arak. 50 pic. gomelastiek. 16 do. notenmuscaat. 70 do. witte peper. 200 do. zw. peper. 24 do. buffelhoorn. 148 do. gom dammer. 4313 pic. rijst. 6 do. foelie. *de Weerdt Ruyl en co.*

Naar Port Adelaide per zw. schip *Ariel*, gez. G. Godberson. agt. Paine Stricker en co.

3990 pic. suiker. 25 do. rotting. 740 do. rijst. 291 do. koffij. *Agenten.*

Naar Nederland via Samarang en Soerabaya per ned. schip *J. C. Schotel*, gez. J. P. van Beest Holle. agt. B. Kopersmit en co.

183 coll. manufact. 42 pakk. touwwerk. 4 kn. glas. 30/1 leggers. 20 keld. genever *Aan boord gebleven lading van Nederland.*
130 pic. rotting. 475 do. tin. 1000 do. koffij. *N. H. M.*
Zie verder lading voor Samarang en Soerabaya. Java-Bode dd. 19 Sept., 1855 no. 75.

Aan- en Uitvoer te Samarang *van den* 18 *tot en met den* 21 *Sept.*, 1855.

AANVOER.

Van Nederland over Batavia per ned. schip *Wassenaar*, gez. A. Hofstee.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 19 Sept., 1855 no. 75.

Van Cheribon over Tagal per ned. ind. bark *Oen Goan*, gez. Lim Djehie.

1809 pic. rijst. *Gezagv.*

Van Nederland over Batavia per ned. schip *Maria Elise*, gez. H. van der Putte.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 19 Sep., 1855 no. 75.

UITVOER.

Naar Boston per Amer. schip *Homer*, gez. S. Swith.

50 pic. bindrotting. 75 do. gomelastiek en 154 do. staart peper. *Mc. Neill en co.*

Naar Nederland per ned. *Scheveningen*, gez. K. D. Breunning.

5,566 pic. gouv. koffij. *N. H. M.*

Naar Batavia per ned. ind. stoomb. *Langon Lemongan*, gez. J. Prins.

Zie Aanvoer te Batavia Java-Bode dd. 15 Sept., 1855 no. 74.

Naar Frankrijk per Fr. schip *Auguste Georges*, gez. H. Monnier.

105 pic. koffij en 1149 ℔ indigo. *Dorrepaal en co.*

Naar Soerabaya per ned. ind. schoener *Anis*, gez. Sech Abdulla bin Osman.

2/4 pijp. madera. 1 kt. katoenen fluweel en 1 kt. bat. sarongs. *van den Broek en Veeckens.*
3 kn. papier. 1 kt. slijpsteen. 1 kt. lepels. vorken. enz. 1 kt. lantaarns. 1 kt. waschstellen en 1 kt. poppen. *J. Hijmans.*
1 kt. verlakt leder en 24 vell. zool- en kap-leder. *J. P. Brandes.*
En diverse goederen.

Naar Bandjermassing per ned. ind. schoener *Machmood*, gez. Kassim.

113 pic. zw. peper. *Dorrepaal en co.*
10 keld. genever. 6 kod. java gebatik sarongs. 1 pic. smeer en 14 pic. poeder suiker. *Poa Kasiang.*

Naar Batavia per ned. ind. bark *Alnoer*, gez. Sech awab bin awab Said.

160 zakk. tarwe. 100 [illegible] ghie. 2 zakk. gardamon en 2 wagenveeren. *P. Andriessen.*
3 kn. rood katoen, 4 kn. roode doeken. 2 kn. blaauw grondige prints. 1 kt. roode [illegible]. 1 pakje monsters en 1 kt. strooihoeden. *M. A. Jaeger.*
1 kt. pak no. 3, 50 pakk. legmatjes en 47 kisten. *Havenmeester.*

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.